

॥ वरद उस्त प्रभु तमारो, सदाय रडेजो जवनसडारो ॥

॥ अध्यात्म ॥

(आध्यात्मिक विकासनी नवी ज क्षितिज भोलतुं मासिक)

संस्थापक : परम पूज्य योगेश्वरज

प्रकाशक : सर्वमंगल येरिटेभल ट्रस्ट

आद्य तंत्री : श्री नारायण ज्ञानी

संपादक : श्री तरला देसाई-डॉ. अरुणा ठाकर

व्यवस्थापक : श्री आशिष वी. गोडिल P.966 466 9052

मुद्रण : वृन्दा लूपेन्द्र पटेल, OLD L.I.G 167, आनंदनगर, भावनगर-५

लेखो भोकलवानुं स्थान : ३०१/भूर्तिधाम ड्रीम्स, ભગવતી નર્સરીની બાજુમાં,
ડી.કે.પટેલ હોલ સામે, નારણપુરા, અમદાવાદ-૧૩

અધ્યાત્મ' ઈમેઇલ એડ્રેસ : avgohil1@gmail.com

વેબ સાઇટ 'SWARGAROHAN.ORG'

ગ્રાહકોને 'ગ્રાહક નંબર' સરનામા સાથે લખવામાં આવે છે તે નોંધી લેવો.

'અધ્યાત્મ' દર માસની ૧ તારીખે પ્રસિદ્ધ થશે.

આ અંકના ટાઇટલ પેઇજ સાથે કુલ પાનાં ૬૮.

છૂટક નકલ ૮-૦૦। દસ વર્ષ માટે ૨૫૦/-

વિદેશમાં વાર્ષિક રૂ. ૧૬૫૦/-। દસ વર્ષ માટે ૧૬,૫૦૦/-

'અધ્યાત્મ'માં અધ્યાત્મવિષયક લેખો, ભજનો, ગીતો આવકાર્ય છે.

'અધ્યાત્મ'નું વાર્ષિક લવાજમ બંધ કરેલ છે. તેને બદલે નવા બનનાર ગ્રાહકે

ઓછામાં ઓછા બે વર્ષનું લવાજમ રૂ. ૫૦/- ભરવાનું રહેશે.

આ લવાજમ ડ્રાફ્ટ અથવા મનીઓર્ડરથી નીચેના સરનામે મોકલવાનું રહેશે :

સર્વમંગલ ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ

'સ્વર્ગારોહણ', દાંતા રોડ, અંબાજી. તા. દાંતા, જી : બનાસકાંઠા

પિન કોડ : ૩૮૫૧૧૦ ફોન નં. ૦૨૭૪૯-૨૬૨૨૬૯

॥ પ્રણામનું મહત્વ ॥

મહાભારતનું યુદ્ધ ચાલી રહ્યું હતું. એક દિવસ દુર્યોધનના વ્યંગથી દુઃખી થઈ, ભીષ્મ પિતામહ ઘોષણા કરી દે છે કે; 'હું કાલે પાંડવોનો વધ કરી દઈશ. આ ઘોષણાની ખબર પડતાં જ પાંડવોની શિબિરમાં બેચેની વધી ગઈ. ભીષ્મની ક્ષમતાનો બધાંને ખ્યાલ હતો. બધા અનિષ્ટની આશંકાથી પરેશાન હતાં.'

ત્યારે શ્રીકૃષ્ણ દ્રૌપદીને લઈને સીધા ભીષ્મ પિતામહની શિબિરમાં ગયા. શિબિરની બહાર ઊભા રહીને દ્રૌપદીને કહ્યું; 'અંદર જઈને પિતામહને પ્રણામ કરો.' દ્રૌપદીએ શ્રીકૃષ્ણની આજ્ઞાનુસાર પિતામહને પ્રણામ કર્યાં. તો તેમણે 'અખંડ સૌભાગ્યવતી ભવ'ના આશીર્વાદ આપી દીધા.

પછી દ્રૌપદીને પૂછ્યું; તમે આટલી રાતે એકલાં કઈ રીતે આવ્યાં? શું તમને શ્રીકૃષ્ણ અહીં લઈને આવ્યા છે? ત્યારે દ્રૌપદીએ કહ્યું; 'હા, તેઓશ્રી કક્ષની બહાર ઊભા છે.' ત્યારે ભીષ્મ તરત કક્ષની બહાર ગયા અને બંનેએ એકબીજાને પ્રણામ કર્યાં. ભીષ્મ બોલ્યા; 'મારા એક વચનને મારા જ બીજા વચનથી કાપી દેવાનું કામ શ્રીકૃષ્ણ જ કરી શકે.'

શિબિરમાંથી પાછા ફરતાં શ્રીકૃષ્ણે દ્રૌપદીને કહ્યું; 'તમારા એકવાર જઈને પિતામહને પ્રણામ કરવાથી તમારા પતિઓને જીવનદાન મળી ગયું છે. જો તમે રોજ ભીષ્મ, ધૃતરાષ્ટ્ર, દ્રોણાચાર્ય આદિને પ્રણામ કર્યા હોત અને દુર્યોધન, દુઃશાસન આદિની પત્નીઓ પાંડવોને પ્રણામ કરતી હોત તો કદાચ આ યુદ્ધની નોબત જ ન આવત.'

આનું તાત્પર્ય એ કે વડીલોના આપેલા આશીર્વાદ રક્ષાકવચનું કામ કરે છે; એને કોઈ અસ્ત્ર-શસ્ત્ર ભેદી શકતા નથી. પ્રણામના સંસ્કાર-સંસ્કૃતિ નિશ્ચિત થઈ જાય તો પ્રત્યેક ઘર સ્વર્ગ બની જાય.

—એક બોધકથા

॥ ॐ योगेश्वराय नमः ॥ ॥ ॐ मा सर्वेश्वर्यै नमः ॥

॥ સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૩ ॥

“નારોપા ફકીર વિશે કહેવાતું કે; એ સદા પરમાત્મામાં લીન હોય છે. પણ લોકોએ એમને કદી ઈશ્વરનું નામસ્મરણ કરતા જોયા ન હતા. એક દિવસ તેમના એક શિષ્યે તેમને પૂછ્યું; ‘લોકો તો કહે છે આપ પરમાત્મામાં લીન છો પણ મેં કદી તમને પ્રભુસ્મરણ કરતા જોયા નથી.’ તો નારોપાએ કહ્યું; ‘સ્મરણ કેવી રીતે કરું? એનું વિસ્મરણ જ નથી થતું.’”

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૩

અનુક્રમ

નિવેદન

૫

૧. શ્રીયોગેશ્વરકથામૃત શ્રી ‘મા’ સર્વેશ્વરી ૬
૨. પૂ. શ્રી ‘મા’ને પત્ર-પ્રણામ ‘સ્વર્ગારોહણ’નાં બાળકો ૧૬
૩. ‘સ્વ-દેશ’માં ગુરુપૂર્ણિમાપર્વ સંકલન ૧૮
૪. ‘વિ-દેશ’માં ગુરુપૂર્ણિમાપર્વ શ્રી તેજસ ભટ્ટ ૨૨
૫. ‘ગુરુમહિમા’ ગ્રંથનો મહિમા શ્રી અજયભાઈ જાની ૨૮
૬. પૂ. શ્રીબાપજી સાથેની પ્રશ્નોત્તરી શ્રી યોગેશ કવીશ્વર ૩૩
૭. દિલીપકુમાર રોયના અંતિમ દિવસો શ્રી મકરન્દભાઈ બ્રહ્મા ૪૫
૮. The Path of Sadhana is not easy શ્રી મનન પટેલ ૫૩
૯. An Amazing Experience શ્રી અરણ્યા ૫૫
૧૦. I will cherish forever શ્રી રીના ૫૬
૧૧. Pujya Maa's Devotion શ્રી નીતા ૫૭
૧૨. Your Dullas Home awaits શ્રી ગાર્ગી ૫૮
૧૩. Always be active શ્રી તિલક ૬૦
૧૪. Ever waiting for you Maa! શ્રી મધુરમ્ ૬૧
૧૫. A memorable Darshanyatra શ્રી અનામી ૬૨
૧૬. ‘સ્વર્ગારોહણ’નાં સત્કર્મો (૨૦૨૩-૨૪) શ્રી આશિષ જોશી ૬૪

૪

અધ્યાત્મ

નિવેદન : ‘તારા વિના સઘળું વ્યર્થ પ્રભુ, તું જ છે જીવનનો અર્થ’
સૂર્ય પ્રકાશે છે પણ ખૂબ ઊંચે રહે છે તેમ ગુરુ પણ પોતાનું
‘આધ્યાત્મિક તેજ’ સર્વત્ર પ્રસારે છે છતાં અનાસક્ત રહે છે.
ગુરુ દુનિયાના અજાણ ખૂણાઓમાં ‘જીવનપ્રકાશનાં કિરણો’
પ્રસારે છે. દુનિયા તેમને પિછાનતી નથી, કોઈ પોતાને પિછાને
એવી ઈચ્છા પણ તેમને નથી હોતી.

પરમ પ્રેમમયી ‘મા’ સર્વેશ્વરી પણ ભારત, અમેરિકા,
કેનેડામાં પોતાનું ‘છાનું અધ્યાત્મતેજ’ સંપૂર્ણ નિઃસ્વાર્થભાવે
પ્રસારે છે. સર્વત્ર હંમેશાં શુભ સંસ્કારોનું સિંચન કરે છે. પોતાના
ઉમદા, દિવ્ય ચરિત્ર, પ્રેમ ને કરુણા દ્વારા જિજ્ઞાસુઓના
અંતઃકરણમાં ‘શુભ સંસ્કારોનાં બીજ’ નાખે છે, એ બીજનું
‘સંરક્ષણ’ તેમજ ‘સંવર્ધન’ કરે છે. આધિ-વ્યાધિ-ઉપાધિથી રક્ષણ
કરી, કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ આદિ અશુભ સંસ્કારોનું નિકંદન
કરે છે.

સમત્વ, સમદૃષ્ટિ અને અનવરત કૃપા તેઓશ્રીની સહજ
અવસ્થા હોવાથી તેમના સાન્નિધ્યમાં સત્પ્રેરણા, શાંતિ, પ્રસન્નતા
અવશ્ય મળે જ મળે. સ્થૂળ રૂપે પણ નહિ તો સૂક્ષ્મરૂપે સદૈવ સાથે
ને સાથે જ રહે છે; આપણને ભાન ન રહે એ જુદી વાત છે.

પૂ.શ્રી‘મા’નો સત્સંગ થતાં જ જિજ્ઞાસુ સાધક બનવા પ્રેરાય
છે. તે ખપ પૂરતો જ સંસાર તરફ અભિમુખ થશે, પ્રભુસન્મુખ
રહેવામાં જ સાર છે એવી સમજણ પ્રગટશે, સમજ ઓછી પડશે
તો પૂ.શ્રી‘મા’ સ્નેહભરી સહાય કરશે. ‘પોકારો તો પડખે’ એ
પ્રેમધર્મ નીભાવવા તેઓશ્રી સ્વયં દ્વારે આવી ઊભાં છે. આમાં
દેશ, કાળ કે પરિસ્થિતિ અંતરાય ઊભો કરી શકતાં નથી.
જિજ્ઞાસુએ તો કેવળ કવિવર ટાગોરના શબ્દો સ્મરણમાં
રાખવાના છે :

‘ઘરને ઘણુંયે સજાવ્યું પણ જ્યાં સુધી
તને ઘરમાં ન આણી શકું ત્યાં સુધી સર્વ વ્યર્થ
કેમકે તું જ છે પ્રભુ ! મારા જીવનનો અર્થ.’

॥ શ્રીયોગેશ્વરકથામૃત ॥

દક્ષિણ આફ્રિકાનો પુણ્યપ્રવાસ—દિન ૧૧૭

તા. ૧૩-૩-૮૩, રવિવાર, ફાગણ વદ ચૌદશ સં. ૨૦૩૯

ડરબન શહેર

શ્રી શાંતિભાઈની વિશેષ ઈચ્છાને લક્ષમાં લઈ આજે એક
દિવસની ધ્યાન-સાધના શિબિરનું આયોજન થયું હતું. હિન્દુ
એસોસીએશનના હોલમાં તે કાર્યક્રમ ગોઠવાયો.

સવારે સાડા સાતથી આઠ શ્રી ભગુભાઈની મંડળીએ
ભજનકીર્તનનો સુંદર કાર્યક્રમ કર્યો.

આઠ વાગ્યે અમે ઉતારા ઉપરથી ત્યાં પહોંચી ગયાં. બપોરે
ઉતારા ઉપર આવવાને બદલે શહેરમાં જ આરામ લેવાનું ને
બપોરનું ભોજન લેવાનું હતું. જેથી અમે ભાખરી ને શાકનું ભોજન
સવારે ઉતારા ઉપર તૈયાર કરી દીધું હતું.

આઠ વાગ્યે હોલમાં પહોંચ્યાં ત્યારે શ્રોતાવર્ગ ધૂનની મસ્તી
માણતો હતો. એકત્રીસ બહેનો અને તેત્રીસ ભાઈઓએ એમાં
ભાગ લીધો હતો.

આઠથી સાડા આઠ સમૂહ-પ્રાર્થનાનો કાર્યક્રમ હતો. એમાં મેં
પ્રાતઃ સ્તવનના શ્લોકો ગાયા અને ‘અશરણશરણ તમે છો સાચે’
ભજન ગવડાવ્યું.

પૂ.શ્રીએ ધ્યાનની બેઠક ઝૂંકારથી શરૂ કરી સાડા આઠથી
સાડા નવ સુધી ચલાવી. છેલ્લા ત્રણ દિવસથી સમૂહ-ધ્યાન શ્રી
સમાહ મંદિરમાં થાય છે. તેથી ખાસ વિશેષ સૂચનાઓ ધ્યાનની
બેઠકમાં આપવાની ન હતી.

એક કલાકના ધ્યાન બાદ પૂ.શ્રીએ ‘સાધકે શું કરવાનું’ એ

અંગે થોડી વાતો કરી. શિબિરની પણ થોડી વાતો થઈ. ત્યારબાદ પૂ.શ્રીએ યોગ સ્કૂલના મદદનીશ સંચાલક શ્રી હીરાભાઈને થોડાં આસનો બતાવવાની સૂચના આપી, જેથી શ્રી હીરાભાઈએ શીર્ષાસન, સર્વાંગાસન વગેરે આસનો સુંદર રીતે કરી બતાવ્યાં.

પૂ.શ્રીએ થોડી હળવી કસરતો સૌને કરાવી.

ત્યારબાદ દશ મિનિટના વિશ્રામ બાદ પાંચ મિનિટ માટે ધૂન થઈ.

ફરીથી બીજી બેઠક 'ભજ મન રાધે ગોવિંદા'ની સમૂહધૂનથી થઈ.

દશ પાંત્રીસથી અગિયાર પાંત્રીસ સુધી પ્રશ્નોત્તરીનો કાર્યક્રમ થયો.

પ્રશ્નો સાધકોએ લખીને આપ્યા. પૂ.શ્રી મળેલા કાગળ હાથમાં લઈને એક પછી એક પ્રશ્નોના ઉત્તર આપતા હતા. પ્રશ્નોત્તરી નીચે મુજબ હતી.

પ્રશ્ન : બધા મંત્રો ભગવાનના છે છતાં કોઈ પાંચ, કોઈ બાર, તો કોઈ બત્રીસ અક્ષરના મંત્રો છે. તો શું અક્ષરો પ્રમાણે મંત્રોમાં શક્તિ છે ?

પૂ.શ્રી : મંત્રો બધા જ સારા છે. અક્ષરોમાં ફેર, પણ કોઈ મંત્રની શક્તિમાં તફાવત નથી. કોઈ બાર, પાંચ કે બત્રીસ અક્ષરવાળા મંત્રો છે. એમાંથી જે મંત્ર આપણને વધુ પ્રિય હોય તે જપવો.

પ્રશ્ન : મહાભારતના યુદ્ધમાં શ્રીકૃષ્ણે અર્જુનને અહિંસાનો ઉપદેશ કેમ ન આપ્યો ? તે યુગમાં અહિંસાનો પ્રચાર ન હતો ? ગાંધીજી અહિંસાથી સ્વતંત્રતા મેળવી શક્યા, તો શ્રીકૃષ્ણ અહિંસાનો પ્રયોગ કેમ ન કરાવી શક્યા ?

પૂ.શ્રી : આમાં સમજફેર છે. ગીતાને બરાબર વાંચો. ભગવાને અહિંસાની વાતો કરી છે. ગીતામાં ભગવાને કહ્યું છે : 'અદ્વેષ્ટતા સર્વભૂતાનામ' એટલે કે સૌમાં પ્રભુને જોવા અને મનને

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૭

શાંત રાખવું. જોકે એ ઉપદેશની તુલનાએ અર્જુન, પાંડવો કે કૌરવો એ ભૂમિકાએ પહોંચ્યા નથી.

હવે બીજી એક વાત સમજો કે, આપણે કોઈનું પચાવી ન પાડીએ પણ આપણું કોઈ પચાવી પાડે તો ? તે સંજોગોમાં, આપણે મનમાં શત્રુતા-દ્વેષ રાખ્યા વિના આપણું જે છે તે પરત મેળવવા પ્રયત્ન કરવો.

આપણે સત્સંગમાંથી ઘેર જઈએ ત્યારે કોઈકે આપણું ઘર પચાવી પાડ્યું હોય તો શું કરવું ? આપણામાં અહિંસાની તાકાત હોય તો તેને સમજાવીએ. પણ તે ન જ સમજે તો આગળ પગલાં લેવાં પડે. આપણે આપણી મિલકતનું રક્ષણ કરવું જ જોઈએ.

શ્રી કૃષ્ણે અર્જુનને એ જ કહ્યું છે: તારે કૌરવોનું રાજ્ય પચાવી પાડવાનું નથી. આ તો ધર્મની રક્ષા માટેનું યુદ્ધ છે.

ગાંધીજીની અહિંસા એ કાયરતાની ન હતી. એકલી અહિંસાથી જ આઝાદી નથી મળી. સુભાષચંદ્રનું બલિદાન, સેનાનો વિદ્રોહ, પ્રજાનો ત્યાગ અને ગાંધીજીનો પુરુષાર્થ વગેરેને લીધે આઝાદી મળી છે.

એક સાપને ગુરુએ મંત્ર આપ્યો. સાપ મંત્રજપ કરવા લાગ્યો. તે કોઈને કરડે પણ નહીં. પરિણામે, લોકો સાપને પથ્થરોથી મારવા લાગ્યા, છતાં સાપ કશું જ ના કરે.

થોડા દિવસ પછી ગુરુ ફરી મળ્યા. સાપની મરણતોલ દશા જોતાં પૂછ્યું કે, તારી આ દશા કેમ થઈ ?

સાપ કહે કે, આપે કહેલું કે હિંસા ન કરવી ને જપ કરવા.

ગુરુએ કહ્યું : હિંસા ન કરવી એનો અર્થ એવો થોડો છે કે તારે તારું રક્ષણ પણ ન કરવું ? કરડવું નહીં, ફૂંફાડો તો મારવો જ.

એટલે રક્ષણ પૂરતી જરૂરી હિંસા શરીરથી કરવી પડે, પણ મનમાં રાગદ્વેષ ન રાખવો. એ વાત ગીતા પણ શીખવે છે.

૮

અધ્યાત્મ

કોરવોએ પચાવી પાડેલું રાજ્ય પાંડવોને પાછું જોઈએ છે. બીજો રસ્તો નથી. તો યુદ્ધ કરવું જ પડ્યું.

પ્રશ્ન : મૂર્તિપૂજા શા માટે ?

પૂ.શ્રી : મૂર્તિપૂજા તમને પ્રિય હોય તો તે કરો. એનાથી ભક્તિભાવ વધે તો તે કરો. મૂર્તિપૂજા પ્રભુનો ભક્તિભાવ વધારવા, શ્રદ્ધા વધારવા માટે છે, તો તેનો આધાર લો.

બધા જ શાળામાં ભણવા થોડા જા્ય છે ? કોઈ હોશિયાર બાળકો જાતે જ ભણી લે છે. પણ શાળા એ સાધન તો છે જ, તેમ મૂર્તિ પણ પ્રભુને પામવાનું સાધન છે. તો તે સાધનનો ઉપયોગ કરવો હોય તો કરો.

પ્રશ્ન : મૂર્તિપૂજા ધ્યાન પછી કરવી કે પહેલાં કરી લેવી ?

પૂ.શ્રી : પહેલાં મીઠાઈ પછી દાળભાત ખાવાં કે પહેલાં દાળભાત પછી મીઠાઈ ખાવી ? એના જેવો આ પ્રશ્ન છે. એનો આધાર ખાનારાની રુચિ ઉપર છે. પણ મારો અભિપ્રાય એવો ખરો કે, સવારની શાંતિનો સદુપયોગ કરી પહેલાં ધ્યાન કરી લેવું પછી પૂજાપાઠ કરવા.

પ્રશ્ન : પહેલાં ધ્યાન કે પહેલાં સ્નાન કરવું ?

પૂ.શ્રી : બને તો સ્નાન કરીને જ ધ્યાનમાં બેસો. ખૂબ ઠંડી હોય તો હાથ-મોં ધોઈને બેસો.

પ્રશ્ન : માળા સાથે ધ્યાન થાય ?

પૂ.શ્રી : હા, થઈ શકે.

પ્રશ્ન : ધ્યાન કરતી વખતે ભૂકુટિની વચ્ચે દૃષ્ટિ સ્થિર કરવાની રહે છે, તો ત્યારે આંખની કીકી ક્યાં રાખવાની ?

પૂ.શ્રી : આંખની કીકી તો જ્યાં હોય ત્યાં જ રાખવી, પણ મનની વૃત્તિ ઊંચી કરવાની છે. જ્યાં જોવાનું છે ત્યાં મનથી જોવાનું છે, આંખથી નહીં.

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૯

પ્રશ્ન : ધ્યાન માટે માળા જરૂરી છે ?

પૂ.શ્રી : માળા જરૂરી નથી. મનની માળા ફેરવો. શ્વાસે શ્વાસે જપ કરો.

પ્રશ્ન : કોઈ ગુરુ જાહેરમાં મંત્ર આપે છે અને કોઈ ગુરુ ગુપ્ત રીતે મંત્ર આપે છે. તો, એવો ભેદભાવ શા માટે ?

પૂ.શ્રી : ગુરુ મંત્ર આપે તેમાં ગુપ્ત રાખવા જેવું તો કશું નથી. પણ ઘણીવાર આપણે જેને તેને કહેતા ફરીએ કે હું આ મંત્ર જપું છું, તો સામેની વ્યક્તિ ઘણીવાર આપણી શ્રદ્ધા ડગાવવાના જાણ્યે-અજાણ્યે પ્રયત્ન કરે. પરિણામે, કયો મંત્ર જપીએ છીએ તે જ્યાં ને ત્યાં કહેવાની જરૂર નથી.

પ્રશ્ન : મનને એકાગ્ર કરવા ખુલ્લી આંખે મૂર્તિ સામે જોયા કરીએ તો ચાલે ?

પૂ.શ્રી : ખુલ્લી આંખે જોયા કરો. પ્રભુના રૂપને જોયા કરો તો તે પણ સારું છે. થોડીવાર પછી આંખ બંધ કરીને પણ બેસો.

પ્રશ્ન : ભારતમાં આધ્યાત્મિક જ્ઞાન ઘણું છે, છતાં ત્યાંના લોકો લાંચરુશ્વત, નફાખોરી, કાળાબજાર જેવાં અનિષ્ટ કામો કેમ કરે છે ?

પૂ.શ્રી : ડોક્ટરો સારા, દવા સારી, પણ દવા ખાય તો ફાયદો થાય ને ?

શાળામાં હેડમાસ્તર જ મોડા આવતા હોય તો સામાન્ય શિક્ષકો શા માટે સમયસર આવે ?

શાસક વર્ગ જ ભ્રષ્ટાચારી, જૂઠાણું ચલાવનારો, છળકપટ કરનારો હોય તો પ્રજા પાસે શી આશા રાખી શકાય ?

આપણે ત્યાં સંતો ખરા, તેમના ઉપદેશો પણ સારા. પણ તે પ્રમાણે ચાલનારા કેટલા ?

પ્રશ્ન : શિવ, વિષ્ણુ, ગણપતિ એ બધા જુદા જુદા દેવો છે ?

૧૦

અધ્યાત્મ

પૂ.શ્રી : એક જ શક્તિ છે. પણ જુદા જુદા નામે તે ઓળખાય છે.

પ્રશ્ન : સ્વર્ગ, બ્રહ્મલોક, વૈકુંઠ — એ બધા લોક ક્યાં આવ્યા ?

પૂ.શ્રી : અહીં જ છે. સારું જીવન જીવો એટલે સ્વર્ગ. ભક્તિ કરો એટલે વૈકુંઠ.

પ્રશ્ન : ધ્યાન વખતે ‘હું કોણ છું ?’ એવો પ્રશ્ન પૂછવાની આવશ્યકતા રહે છે ?

પૂ.શ્રી : બધાએ તે પ્રશ્ન પૂછવાની જરૂર નથી. અહં ક્યાંથી આવે છે તે શોધો.

પ્રશ્ન : ધ્યાન કરનારે પૂજાપાઠ છોડી દેવા ?

પૂ.શ્રી : પૂજાપાઠ ન છોડવા. જેમ ભોજનમાં રોટલી દાળની વચ્ચે નથી આવતી તેમ પૂજાપાઠ ધ્યાન-સાધનાની વચ્ચે નથી આવતા.

પ્રશ્ન : શક્તિપાત દીક્ષા એટલે શું ?

પૂ.શ્રી : સંત પાસે બેસીએ, તે મંત્ર આપે, અને એની શક્તિ કામ કરે. આપણને નવી શક્તિ મળે. સંત પાસે બેસવાનો થાક ન લાગે. આ શક્તિનો સંચાર કહેવાય. સંતના પરમાણુઓ આપણને અસર કરે, શાંતિ આપે, પ્રેરણા આપે, સુષુપ્ત શક્તિ જગાડે તે શક્તિપાત કહેવાય.

પ્રશ્ન : ધર્મ, ભક્તિ અને દાન — એમાં ઉત્તમ વસ્તુ કઈ કહેવાય ?

પૂ.શ્રી : મોહનથાળ, લાડુ ને લાપસી એ ત્રણમાં ઉત્તમ શું ? — એના જેવો આ પ્રશ્ન છે. ત્રણે ઉત્તમ છે. ધર્મ પ્રમાણે ચાલીએ તો ધર્મ ઉત્તમ. ભાવ સાથે ભક્તિ કરીએ તો ભક્તિ ઉત્તમ. ત્યાગભાવે દાન કરીએ તો દાન ઉત્તમ.

પ્રશ્ન : મોહ અને વાસના શી રીતે દૂર થાય ?

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૧૧

પૂ.શ્રી : પ્રભુભક્તિથી મોહ ને વાસના દૂર થાય.

પ્રશ્ન : જીવ અને શિવ એક કહેવાય, તો કૂતરાં-બિલાડાં શું કહેવાય ?

પૂ.શ્રી : જીવ અને શિવ મૂળભૂત રીતે એક છે; પણ તે મૂળ રૂપનો અનુભવ થતો નથી તેથી જુદા જુદા લાગે છે.

પ્રશ્ન : દીક્ષાગુરુ હયાત ન હોય તો બીજા ગુરુ કરવા જરૂરી છે ?

પૂ.શ્રી : પત્ની જીવે છે તો બીજી પત્નીની જરૂર છે ? એ તો છૂટાછેડાની જ કથની થઈ ને ? સદ્ગત ગુરુ આત્મારૂપે હયાત છે એમ માનો. બીજા ગુરુ કરવાની જરૂર નથી. સંતો શરીરથી ન હોય, પણ તે બ્રહ્માંડમાં તો છે. અનંત જન્મો સુધી ગુરુનો સંબંધ ચાલુ જ રહે છે.

પ્રશ્ન : મને જે ઉત્તમમાં ઉત્તમ મંત્ર હોય તે આપો.

પૂ.શ્રી : જેમણે આ પ્રશ્ન પૂછ્યો હોય તે મને પાછળથી મળે. વાસ્તવમાં ઉત્તમમાં ઉત્તમ મંત્ર એક જ છે: કમ ખાઓ ગમ ખાઓ. પણ જો જો, આજે એવું ના કરશો. આજે તો મોહનથાળ જમવાનો છે. આજે બરાબર ખાજો. કાલથી કમ ખાજો.

બીજી વાત - કોઈ કંઈ કહે તો સામે ટપાટપ જવાબ ન આપો. એ સંસારમાં ઉત્તમમાં ઉત્તમ મંત્ર છે.

૧૧-૩૫ સુધી પ્રશ્નોત્તરી ચાલી. બધાને ખૂબ આનંદ આવ્યો.

૧૧-૩૫ થી ૧૨ વાગ્યા સુધી ધ્યાનની બેઠક થઈ. પછી સૌ છૂટાં પડ્યા.

મંચ ઉપરની બેઠકો ઉપરથી અમે ઊભાં થયાં. મંચ ઉપર પાછળ પીળા રંગનો સુંદર ઝેંકાર હતો. એક બાજુ તબલાં, હારમોનિયમ સાથેની ભજન-મંડળી પણ હતી. જે ભજન

૧૨

અધ્યાત્મ

ગવડાવીને ધ્યાન સમયે નીચે જતી હતી. હોલમાં તોરણો પણ હતાં. સૌ પ્રણામ કરીને ઊભાં થયાં.

આજે જે સાધક ભાઈબહેનોએ શિબિરમાં ભાગ લીધો હતો તે સૌને ડરબનમાં જાણીતા સદ્ગૃહસ્થ શ્રી વલ્લભભાઈ દેવશીભાઈ તરફથી મોહનથાળ સાથેનું ભોજન મળવાનું હતું. શ્રી વલ્લભભાઈનો એક નિયમ ઘણો સારો છે. તેમને જે કોઈ ‘જય શ્રીકૃષ્ણ’ કહે તેમને તેઓ બદામ આપે. વિદ્યાર્થીઓ કે આફ્રિકનો કે ગુજરાતીઓ ‘જય શ્રીકૃષ્ણ’ બોલે એટલે તેમને તેઓ બદામ આપે. તે સદ્ગૃહસ્થ અમને ‘જય શ્રીકૃષ્ણ’ કહીને દરરોજ પ્રવચનને અંતે બદામો આપે એટલે અમે તેમને બદામવાળા તરીકે ઓળખીએ.

અમે હિન્દુ એસોસીએશનના હોલમાંથી વિદાય લીધી. ત્યાંથી સામેની બે શેરીઓ પસાર કરીને સી.એન.આર. હાઉસમાં આવી ગયાં.

સી.એન.આર. હાઉસ શ્રી રતિભાઈની ભવ્ય ઈમારત છે. એના આઠમા માળે ઉપર અલગ બે ઓરડાનો સ્વતંત્ર બ્લોક છે. તેમાં આજે અમારે બપોરનો આરામ લેવાનો હતો. સવારે બનાવેલું ભાખરી-શાકનું ભોજન ત્યાં લીધું.

બહારના ઓરડામાં શ્રી રામકૃષ્ણદેવ, સ્વામી વિવેકાનંદજી અને શ્રી શારદામાતાની તસવીરો શોભી રહી હતી. અમે એ જ ઓરડામાં બપોરનો આરામ કર્યો.

ફરીથી ત્રણ વાગ્યે શિબિરના સ્થળે હાજર થયાં, ત્યારે હોલમાં સમૂહધૂન ચાલી રહી હતી. માર્ગમાં દાદર ઉપર ચઢતાં જ શ્રી શાંતિભાઈએ કહ્યું કે, બધાં ભાઈબહેનોની ઈચ્છા છે કે અહીં એક ધ્યાનકેન્દ્ર ચાલુ થાય.

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૧૩

પૂ.શ્રીએ કહ્યું કે, એ સારી પ્રવૃત્તિ છે. તમે બધા વિચાર કરીને નક્કી કરો.

હોલમાં અમારા પ્રવેશ પછી સમૂહ-ધૂનનો કાર્યક્રમ પૂર્ણ થયો. પૂ.શ્રીએ ‘સરળ ગીતા’ વિશે વાતો કરી. ૩-૧૫ થી ૩-૪૫ સુધી ગીતાપાઠ મેં સમૂહમાં કરાવ્યો. પછી, ૩-૪૫ થી ૪-૫૦ સુધી સાધનાત્મક અનુભવો અને પૂ.શ્રીની માતૃભક્તિની વિશેષ વાતોને વણી લેતો એક વાર્તાલાપ મેં આપ્યો. ત્યાર બાદ ધ્યાનની અર્ધા કલાકની છેલ્લી બેઠક થઈ.

પૂર્ણાહુતિમાં આત્મારદર્શન થયું. સાધકોને ફળોનો રસ ને ફળોનો અલ્પાહાર અપાયો.

અમે ફરીથી સી.એન.આર. હાઉસમાં આવી ગયાં. આરામ કરતાં કરતાં પુસ્તકો જોયાં.

આઠ વાગ્યે ભારત હોલમાં ‘શક્તિપૂજા’ ઉપર પ્રવચન થયું. ઉતારા ઉપર આવી દૂધ લઈ આરામ કર્યો. કેનેડાથી શ્રી સુરેશભાઈએ ફોન પર વાતો કરી. ધ્યાનની શિબિર આજે આ રીતે પરિસમાપ્તિએ પહોંચી. શ્રી શાંતિભાઈના ઉત્સાહ, ઉમંગ અને પુરુષાર્થથી એ શિબિર સફળ થઈ. તેમને એક સત્કર્મ કર્યાનો સંતોષ થયો. ડરબનની જનતાએ પણ એ સત્કર્મમાં આનંદથી ભાગ લીધો. ગુજરાતી ભાઈબહેનોએ આ રીતે પ્રથમવાર શિબિરનો આનંદ લીધો.

એક જ દિવસની શિબિરનો પણ લોકોને સારો લાભ મળ્યો.

શિબિરની પ્રચાર-પત્રિકા આ રીતે પ્રગટ થઈ હતી.

શ્રી સુરત હિંદુ એસોસીએશન

★ શ્રી સંત પુનિત સેવા સંઘ

ડરબન શહેરમાં પ્રથમવાર ગુજરાતી જનતા માટે

ધ્યાન શિબિર

૧૪

અધ્યાત્મ

શ્રી વ્યાસપીઠ અધ્યક્ષ : મહાત્મા શ્રીયોગેશ્વરજી

શુભ દિવસ : રવિવાર, તા. ૧૩-૩-૧૯૮૩

શુભ સમય : સવારે ૭-૧૫ થી સાંજના ૭-૧૫ વાગ્યા સુધી

શુભ સ્થળ : શ્રી સુરત હિન્દુ એસોસીએશન હોલ, ૧૨૭,
વિક્ટોરિયા સ્ટ્રીટ, ડરબન

કાર્યક્રમ : સમૂહ પ્રાર્થના, ધ્યાન, હળવી કસરતો, સાધકોને સૂચના, ભજન, કીર્તન, પ્રવચનો, સમૂહ ગીતાપાઠ, સાધકોને મૂંઝવતા પ્રશ્નો - તેના યોગ્ય જવાબ અને ઉપચાર

શ્રી મા સર્વેશ્વરી આ માર્ગ ઉપર થયેલા અનુભવો અને એમના તરફથી યોગ્ય સૂચનાઓ. સાધના ઉપર શ્રી મહાત્મા યોગેશ્વરજીનું માર્ગદર્શક પ્રવચન અને શાંતિપાઠ.

સાધકોને સૂચના :

૧. બેસવા માટે યોગ્ય સાધન લાવવું.
૨. સમયસર પવિત્રપણે હાજર રહેવું.
૩. નામની નોંધ અધિકારી પાસે કરાવવી

વિનંતી : આ પ્રથમ ગુજરાતી શિબિરને તેજસ્વી બનાવવા અનુભવી મહાત્મા પાસે યોગ્ય માર્ગદર્શન લેવા, એમની આશિષ પ્રાપ્ત કરવા અને તમારા ભક્તિમાર્ગને સરળ અને ઉત્તમ બનાવવા આ સુંદર તક ન ચૂકવા ઉપરોક્ત મંડળો આગ્રહપૂર્વક આમંત્રણ પાઠવે છે.

- લિ. અધિકારીઓ

હરિ: ૐ

-શ્રી'મા' સર્વેશ્વરી

॥ પૂ.શ્રી'મા'ને પત્ર-પ્રણામ ॥

“ચરણમાં હો સદા વંદન, તમારાં ! શક્તિ ઓ જગની !”

પરમ પૂજ્ય શ્રી શ્રી મા...

‘સ્વર્ગારોહણ’ તીર્થભૂમિ, તેના પ્રાંગણમાં રમતાં વૃક્ષો, પક્ષીઓ અને ગુરુદેવની સંકલ્પસૃષ્ટિમાં તેમના વિશેષ કૃપા અનુગ્રહે સાધનાક્ષેત્રે પગરણ માંડતા સાધકો. સૌ ગુરુપર્વે આપના દિવ્ય પરમાત્મ સ્વરૂપને પ્રણામ કરીએ છીએ.

છેલ્લાં ત્રણ વર્ષથી ગુરુપર્વના આ પવિત્ર દિવસે ભારતના ભક્તો વચ્ચે જ આપની ઉપસ્થિતિ હતી. પણ આજે ‘સ્વર્ગારોહણ’ ભક્તોની ભીડ વચ્ચે પણ ખાલી ખાલી લાગે છે. પ્રગટનો મહિમા ! તેના તપ, તેના તેજપુંજથી તીર્થને કેવું મહિમાવંતુ કરી દેતું તે આજે સૌને નિસ્તેજ લાગે છે. તો બીજી તરફ વિદેશની ધરતી પર આપની ઉપસ્થિતિથી બાલ, યુવા વયસ્ક સૌ ત્રણ વર્ષના વિરહ પછી કેવા ઉત્સાહ ઉમંગથી ઊભરાઈ રહ્યાં છે; તે સૌને પણ અમારાં વંદન.

ગુરુદેવના પાવન ચરણકમળનો સંસ્પર્શ પામેલી આ ધરા ઉપર સેવાના, સાધનાના, નિયમિતતાના, અખંડ આનંદના, પવિત્રતા પ્રેમ અને પરોપકારના અનેક સાત્ત્વિક સંદેશા આપ ધરતાં રહ્યાં છો. આપના એ શાશ્વત સંદેશને અમારા સૌના જીવનમાં અમે મૂર્ત કરી તેના સતત સ્મરણ સાથેનું જીવન જીવતા થઈએ એવા કૃપા આશિષ આજના પર્વે માગીએ છીએ.

શ્રી ગુરુદેવના પરમાત્મસ્વરૂપનું દર્શન, આપના જીવન દર્શન દ્વારા આપે કરાવ્યું. એ મહાપુરુષે કંડારેલ પ્રકાશપંથની

પગદંડી પર પૂર્ણ શ્રદ્ધાભક્તિના ભાવ સાથે, ડગલાં ભરાવતાં રહો, તેવી પ્રાર્થના આજના પર્વે સૌ કરી રહ્યાં છે. સારા અને સાચા સાધક બનવાની સાથે, રાષ્ટ્રભક્ત નાગરિક બની, શ્રી ગુરુદેવ અને આપે પ્રગટાવેલી માનવતાની જ્યોતને અમારા સેવાભાવે પ્રજ્વલિત કરતાં રહીએ, તેવી કૃપા કરજો. સૌને સંપત્તિસુખ તો આપે ધર્યું જ છે, સાથે સાથે સુખશાંતિની અનુભૂતિ અને આનંદનો અખૂટ પ્રસાદ આપનાં ચરણોમાં સૌ પામતા રહ્યા છીએ. આપનો એ અહેતુક અનુગ્રહ અમને સૌને ધરતાં રહેજો, જેથી વિષયવમળયુક્ત ભવસાગરનાં મોજાંઓ વચ્ચે પણ અમે રક્ષાયેલાં રહી, આપના અંકે રમતાં રહીએ.

આપના પરમાત્મચરણમાં બેસવાની અમારી કોઈ પાત્રતા નથી, છતાં આપના પવિત્ર પ્રેમપ્રવાહમાં સૌને ખેંચી લાવી, આત્મકલ્યાણ પંથે જપયાત્રા, પ્રણામપૂજા, પારાયણ અને પ્રદક્ષિણા જેવી સહજ અને સરળ સાધના દ્વારા કલ્યાણના પંથે આપ દોરી રહ્યાં છો. અનેક અપરાધોને ક્ષમા ધરી, સૌમાં શુભનું જ દર્શન કરવાની પ્રેરણા આપ ધરતાં રહ્યાં છો. આપના એ કલ્યાણમય માતૃસ્મરણને ગુરુપર્વના પાવન દિવસે લક્ષ કોટિ પ્રણામ.

વિદેશના આપનાં એ બાળકોને આપની સંનિધિસુખની પરિતૃપ્તિ ધરી વહેલાં વહેલાં પધારજો. ‘સ્વર્ગારોહણ’ની તપોભૂમિ તીર્થના દર્શનદ્વારે આપનાં દિવ્ય દર્શન માટે આતુર આપનાં બાળકોના પ્રણામ સ્વીકારજો. પ્રણામ..પ્રણામ..પ્રણામ.

—‘સ્વર્ગારોહણ’નાં બાળકો

॥ ‘સ્વ-દેશ’માં ગુરુપૂર્ણિમાપર્વ ॥

ગુરુપૂર્ણિમા-વ્યાસપૂર્ણિમાનું પર્વ પ્રત્યેક અધ્યાત્મપ્રેમી સાધક માટે અતિ મહત્ત્વ ધરાવે છે. આ પાવનપર્વે પોતાના સદ્ગુરુદેવની કૃપા આશિષ મેળવવા તે લાલાચીત હોય છે.

અંબાજી સ્થિત ‘સ્વર્ગારોહણ’ તીર્થ ગુરુમહિમા ગાનની ઉત્તમ મિસાલ છે. અહીંના કણકણમાં, વૃક્ષ-વલ્લરી-પુષ્પમાં, પક્ષીજગતમાં અરે ! ઈંટ, ચૂના પથ્થરમાં પણ પ્રબળતમ ગુરુભક્તિનાં સ્પંદનો સતત આંદોલિત થતાં અનુભવાય. ગુરુની પ્રત્યક્ષ ઉપસ્થિતિનો મહિમા કંઈ ઓર જ હોય ! પરંતુ તેઓની સૂક્ષ્મ સંનિધિનો પ્રભાવ પણ અહીં દિવ્યતા સર્જે છે. પ્રેમી ભક્તોને ઝંકૃત કરે છે.

તા. ૨,૩ જુલાઈએ આ તીર્થમાં ગુરુપૂર્ણિમા પર્વની શાનદાર ઉજવણી થઈ. યજ્ઞ અહીંની પરંપરા છે. અલબત્ત તેનું સ્વરૂપ આધુનિક છે. જપ, તપ, દાન, સેવા, સહાય, સાધના તેનાં આયામો છે. ‘સ્વર્ગારોહણ’ તીર્થમાં નિત્ય ‘હાશ’નો યજ્ઞ ચાલ્યા જ કરે છે. સૌને હાશ ધરવી તેની સંસ્કૃતિ છે. સત્કર્મ તેનો પ્રાણમંત્ર છે. સેવા તેની આહુતિ છે.

આજના પાવન પર્વે પરપ જેટલાં શ્રમજીવી-જરૂરિયાતમંદ પરિવારોને અહીંના સાધકવૃંદ અને વિદેશના સાધક શ્રી શિપ્રાબહેન તરફથી તેઓને મોટી કીટ આપવામાં આવી. જેમાં ૧ કિલો ખાંડ, ૫ કિલો ઘઉંનોલોટ, ૧ કિલો મગ, ૧ કિલો ગોળ, ૨ કિલો ચોખા, ૧ કિલો સોયાતેલ, દીવાસળી બોક્ષ અને મીઠું વગેરેનો સમાવેશ કરાયો. તે ઉપરાંત આ પરિવારોને શ્રી

મંજુબહેન ભાવસાર તરફથી એક બેટરી, શ્રી ઉર્વશીબહેન જાની તરફથી છત્રી, શ્રી મનીષભાઈ-ચેતનાબહેન ભોજાણી તરફથી ટિકિન અને શ્રી નિર્મલકુમાર તરફથી પ્રસાદનાં પેકેટ તેમજ શ્રી સિદ્ધાર્થભાઈ તરફથી છાશની કોથળી મૂકવા એક થેલી આપવામાં આવી.

મહિમાવંત આ પર્વે પૂ.શ્રી‘મા’નાં પ્રિય બાળકોની સંગીત મંડળીએ(શ્રી દિશા, નિલેશભાઈ, સુકૃતિ, રૂચિતભાઈ, કૃપા, મયૂરીબહેન, સ્નેહલભાઈ અને જિમિત) પૂ.શ્રી‘મા’ સર્વેશ્વરી અને પ.પૂ.શ્રીયોગેશ્વરજી રચિત કેટલાંક પદો અને ધૂનો ગાઈ પર્વને મધુર કંઠગાન દ્વારા શણગારી દીધું. પૂ.શ્રી‘મા’ અત્યારે વિદેશયાત્રાએ હોવાથી ભારતના દરેક ભક્ત બાળકોના હૃદયાકાશમાં એક સૂનકાર જણાતો હતો. ભક્ત-સંગીતમંડળીના મધુર કંઠે ગવાતા પદમાધુર્યે આ ખાલીપો પૂરાઈ રહેતો જણાયો. પદોના પ્રાણવાન શબ્દો ઈષ્ટની સંનિકટતા ધરતા હતા. જાણે જીવ-શિવનો ચૈતન્યનાતો શિવારોહણ કરાવતો હોય ! આભાર આવી પ્રેમી સંગીતમંડળીનો.

પૂ.શ્રી‘મા’-પ્રભુનાં વીડિયો દર્શન, શ્રવણે આતમ સંતૃપ્ત થતો હતો. જેમનાં સ્મરણમાત્રથી શાંતિ મળતી હોય ! તો તો આ દર્શન-શ્રવણની વાત જ ન્યારી !! ગુરુભગવંતે ‘ભક્તના જીવન’ વિશે વાર્તાલાપ આપ્યો હતો. તેમાં જણાવ્યું હતું કે— [તપ કરવું પડે. ભોગ આપવો પડે. સમય, શક્તિનો ભોગ આપવો પડે. જેમણે પોતાનાં ચિત્તને ભક્તિમાં લગાડી દીધાં હોય, નિત્ય નિરંતર તે સ્મરણ કરે. શ્વાસોશ્વાસે જપ કરવાના છે, પ્રાર્થના કરવાની છે. ભક્ત મારું ચિંતન કરે અને હું તેની

બધી ચિંતા હરું. જીવનમાં જેમ ધનને સ્થાન આપીએ છીએ તેમ ધર્મને પણ સ્થાન આપો.] શ્રીયોગેશ્વર લીલામૃત DVD દ્વારા દર્શાવાયું. વિજ્ઞાનની એક ટેકનિકથી લાભાન્વિત થવાયું. વિજ્ઞાનનો પણ આભાર તકનીક ઉપલબ્ધ કરાવનારનો પણ આભાર.

શ્રીરાજુભાઈ જાનીએ ગુરુ શ્રદ્ધા-ભક્તિને વધારનારું મનનીય વ્યાખ્યાન આપ્યું. તેમણે કહ્યું પૂ.શ્રી‘મા’ના સંદેશાઓ શાશ્વત છે. ગુરુને દેહથી ના જુઓ પરમતત્ત્વરૂપે જુઓ. પૂ.શ્રી‘મા’ કહે છે—‘મા’ જે કહે છે તે કરો. ને જે કરે છે તે જોયા કરો.’

આ પ્રસંગે શ્રીઅજયભાઈ જાની અને શ્રીઅજયભાઈ કલોલાએ પ.પૂ.શ્રીયોગભિક્ષુજી રચિત ‘ગુરુમહિમા’ ગ્રંથવિશેષનો અને લેખકશ્રીનો પરિચય કરાવ્યો. ગ્રંથમાં પ્રસ્તુત ગુરુતત્ત્વ, ભક્તિ, પ્રેમ, ઋણ, શ્રદ્ધા, સમર્પણ અને ઈશ્વરના સંદર્ભે સુંદર વાર્તાલાપ આપ્યો.

આજના પવિત્ર પાવન પર્વે સૌ ભક્તોએ ‘સદ્ગુરુગીતા’નું સાથે પારાયણ કર્યું.

આજના ભૌતિકવાદી યુગમાં માનવ-માનવ વચ્ચેની સંવેદના ઘટતી જણાય છે. વ્યક્તિની પૃથ્વી પરની વિદાય પણ ‘ઝાડ ગયું ને જગ્યા થઈ’ જેવી ઉક્તિથી ક્ષુદ્ર, મામૂલી ઘટના તરીકે દર્શાવાય છે. ત્યારે ‘સ્વર્ગારોહણ’ તીર્થની ઋષિપરંપરા તો સૌથી અનોખી ! સૌથી ન્યારી ! ગુજરાતમાં આવેલા બિપરજોય વાવાઝોડાથી ઘણું નુકશાન થયું. આ તીર્થમાં પણ વાવાઝોડાને

કારણે બે ઘટાદાર વૃક્ષોએ પ્રાણ ગુમાવ્યો. કૃપાળુ, કરુણાળુ, કલ્યાણી પૂ.શ્રી‘મા’ના માર્ગદર્શનથી આ રિક્ત જગ્યાએ તે વૃક્ષોનું પુનઃ નિર્માણ કરાયું. વડીલ શ્રદ્ધાળુ, સમર્પિત પ્રેમી ભક્ત શ્રીશાંતિભાઈ કનેરીયાનાં શુભહસ્તે નવા (સપ્તપર્ણી તેમજ લીમડાનાં) બે-બે છોડનું પુનર્વસન-રોપણ મંત્રગાન સાથે કરવામાં આવ્યું. કેવી પ્રેરણાસ્પદ પ્રણાલી ! વંદન...અનંત વંદન. આવું શિક્ષણ ધરનારી પરમ માતા ‘મા’ સર્વેશ્વરીને અનંત વંદન.

‘સ્વર્ગારોહણ’ તીર્થની રીત-રસમ સૌથી અલગ. અહીં આવતાં જ, પગરણ માંડતાં જ જીવ અનોખા આનંદ, શાંતિ ને હાશથી ભરાઈ જાય છે. જગતમાં સૌથી સર્વોપરી, પરમ સ્નેહ ધરનારો, સત્ય સંબંધની નિરાંત લઈ સૌ ભક્તો કર્મભૂમિમાં કાર્યરત થવા તૈયાર થાય છે.

શ્રીરાજુભાઈ જાની ગુરુભક્તિથી ઝળહળતા પાવન તીર્થ ‘સ્વર્ગારોહણ’માં સ્નેહથી આવવા બદલ સર્વ સત્સંગીઓનો ટ્રસ્ટી તરીકે આભાર વ્યક્ત કરે છે.

બે દિવસનો પર્વોત્સવ મા-પ્રભુજીનાં સ્મરણથી, સૂક્ષ્મ સાંનિધ્યથી તરબોળ થઈ ગયો ! પરોક્ષ સંનિધિ પ્રત્યક્ષ દર્શનમાં પલટાવવાની પ્રતીક્ષા સાથે પર્વસમાપન થાય છે.

આ પવિત્ર પાવન પર્વે ગુરુઘરમાં લઈ આવવા તેમજ સર્વે અનુકૂળતા ધરનાર પરમશક્તિ પૂ.શ્રી‘મા’ પ્રભુજીને અનંત કોટિ પ્રણામ.

—સંકલન

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૨૧

॥ વિ-દેશમાં ગુરુપૂર્ણિમાપર્વ ॥

I went on a voyage in search of something blissful, to explore realm of ultimate purity. And the holy mother carried me in her arms of love, on the pathway towards divinity !

It had been years that I was longing to not only seek divine darshan of puja Maa but also to spend some quality time under the shelter of her love and affection. If I venture into my past, there have been quite a few occasions where I have been fortunate to be at Swargarohan, India as well as at different shibirs (religious gatherings) in the Us but I always missed the sense of satisfaction thereby always seeking for more. This time however, the conditions were quite favorable as independence Day long weekend was around the corner. So, when I came to know, from our fellow Dallas kendra devotees, that a plan is being organized to travel to Canada for Guru-Poornima, I immediately gave a nod. The entire group from Dallas decided on a 3 days' worth of trip from July 1st to July 4th, 2023. Our holy mother answered my prayers and approved my request to stay few days more. So, I extended my trip by four days, thereby making it an entire week worth of Trip with Pujya Maa at Van-vishram.

Day 1 : Yatra to ontario Canada

On Saturday 1st of July 2023, all 13 devotees

૨૨

અધ્યાત્મ

traveling, were excited since we knew we were going to seek the darshan of the divine. All of us were on the same flight and we all were flying to Buffalo, NY, and then were to drive to Canada after crossing the US-Canada border. But, to our surprise, right before the take-off after boarding, the pilot announced that due to a technical fault, all passengers would need to disembark and possibly reschedule their flight. Just imagine the plight, it was Saturday of the long weekend with flights being overbooked. When will the next flight be available or will there be one available tonight ? were the questions in our minds. One thing was sure though, we all devotees were confident that P. Maa will do some miracle. All of us started silent prayers. In about an hour, airline authorities announced that they have secured a replacement aircraft and that we all will be boarded very soon. Imagine, Whose divine powerd made this possible ? Now as soon as we landed, we were short of one car since the rental-car shop at airport had shut down after midnight. Once again, P. Maa, being worried for her children, stranded at Buffalo Airport, sent Ketanbhai and Vikasbhai at midnight for rescue. They arrived to pick up the rest of us. After more than 3 hours we finally reached Markham, Ontario.

Day 2 :

P. Maa's abode was about 10-12 minutes from our hotel and hence it was easy for devo-

tees to drive back and forth for pick up and drop off. There were other devotees who arrived different parts of north America, staying in the vicinity of our hotel. The cottage had divine vibes as soon as we entered and why would it not have them ? Afterall, our revered Goddess P. Maa resided there. Each nook and corner, inside and outside the cottage was radiating divine energy. At 1 PM, Pujya Maa stepped out at the deck behind the prayer room for her routine Jap Yatra, and what a sight it was ! Words would fall short to describe that aura that atmosphere, with devotees circling around the driveway with huge and tall trees on either side. Our holy mother would at times, gaze and see whether her children have uplifted themselves towards divinity whereas we the devotees were seeking the beautiful darshan of glory as a child glaring at mother. After Jap Yatra, at 3 PM Pujya Maa discussed the importance of Parents in our lives and how one should take good care in their sunseting years. Maa mentioned that even if you make good fortune and be succesful in life if your parents are living miserably, then everything goes in vain. Parents must be given the same love and affection that one received in his/her childhood. P. Maa also emphasized on taking a Niyam even if it is small. She mentioned the importance of Niyam bey saying that they act as a protective shield from various negativesin life. Maa went further saying that

she doesn't want any money cover or wealth as Guru Dakshina (an offering to Guru) on Guru Purnima, rather if somebody really intended to give her something, then she would want a promise of at least 1 Niyam to be observed for life. How deep and thoughtful ! A Guru is asking for the spiritual betterment of a devotee rather than his/her wealth, unbelievable in today's world ! She also brought the topic of health and addressed devotees to take care of health, seriously. For attaining heights of spiritual progress, one must be healthy by mind and body. She described fasting as a great mechanism to achieve better health. why to intentionally invite any disease ? P. Maa asked everyone. She mentioned one should eat only 50% of the amount of hunger and keep the rest 25% for water and 25% for air. Giving health a priority was her advice to all. After the satsang, P. Maa stepped out again at the deck for evening Jap Yatra and devotees again began circling around the graveled pathway. Evening ended with satsang, prayers and Prabhu's DVD from the 'Shashwat Sur' series.

Day 3: The Guru Poornima Day

We all got ready and reached the cottage at 8 : 30 am. The "Prabhat Feri" (Morning Prayers moving circular in sequence) started with regular Baavnis, and Prayers just like in Swargarohan. We all were very fortunate to have a golden opportunity to do a few 'Pranaams' individually with

सप्टेम्बर : २०२३

२५

Pujya Maa. She performed daily full body exercises//stretches right after Pranaams. Guru Purnima Program for Toronto Kendra was organized at a hall nearby the cottage from 2 p.m to 7 a.m Since Maa knew that evening Jap Yatra would not be possible due to organized special event, she decided to do 1 hour of Jap Yatra instead of 30 minutes from 12 p.m to 1 p.m. Thus, she gave all of us a lesson. "One should strictly follow the Niyams even if you need to sacrifice anything for the same." The Program at the event began as per time and Pujya Maa arrived at the hall with so much grace and happiness. Many Devotees prepared dance and musical bhajans to welcome Pujya Maa thereby to celebrate Guru Poornima. The celebrations began with various kids and youth performing their prepared acts such as Bharat Natyam dance, playing musical instruments, rendering verses/shlokas etc. P, Maa looked visibly pleased watching her flowers from "Ful-waadi" showing their talent. Devangbhai and Arpitaben took everyone to the journey of arrival of Guru in one's lives and what miracles Guru does to transform one's mundane life into an enlightened one. Especially, Devangbhai read some of the important sentences from Pujya Maa's Daily Diary also known as 'Shri Hari ne Shabda Yatra'. P. Maa quotes, 'A Guru can be like a shield when you walk to protect your front, be like a shadow behind you, supporting you from falling backwards.

२६

अध्यात्म

Your parents only hold your hands while taking a walk, but a Guru will go way beyond that for a devotee, for e.g., a Guru will lay down his palm for a devotee to put his/her feet and take baby steps. The entire audience was stunned by these beautiful sentences. This was so deep! Maa continues saying that a Guru with his powers has the complete ability to hold you and lead you towards liberation from the cycle of births'. What is expected from the devotee is just to remember Guru and live a simple life imbued with spirituality, devotion leaving all ego, jealousy, desires, etc. After various events we came to the penultimate event of worshiping 'Charan Padukas' of Prabhu Shri Yogeshwarji which were preserved by Toronto Kendra from his 1981 visit to the country. This was followed by Prabhu's and Maa's Aartis and then P. Maa distributed Prasad to every individual (there were approximately 250-300 devotees); An everlasting flowing love and compassion from our supreme Maa ! Devotees were delighted when P. Maa asked everyone for Garba. The event turned out to be vibrant, colorful, and mesmerizing. Just think of P. Maa who was constantly there with all the devotees at the event center for almost 7 straight hours. Even after that, she knew that many people would be leaving back to their towns, same night or following morning. So, she asked all foreign nationals to get back to her prayer room at the cottage. Rakshitaben

सप्टेम्बर : २०२३

२७

explains to devotees about P. Maa's another definition of Guru Purnima, which can be called 'Shishya Purnima'. Purnima means Purna Prakaashit. Logically, Guru is already 'Poorna Prakaashit' (completely enlightened). It is the 'Shishya (disciple) who needs to step up towards the Poorna Prakash (divine light). So, this festival can also be celebrated as Shishya Purnima. One of the Devotees Prashantbhai asks OM Maa, "OM Maa, we tend to forget all our Niyams once we leave this place, please guide us for a solution to keep continuing our spiritual practices, once we revert to our day-to-day life. P. Maa smiled and said, "The seed has been planted, someday the plant will grow." She has already planted the seed of spiritual upliftment in all of us, slowly and steadily it will grow." P. Maa gives a bag full of prasad to each one and ends the satsang.

To conclude, this was like once in a lifetime opportunity for me to celebrate Guru Purnima in presence of our own Guru Pujya Maa. I pray to P. Maa to give such opportunities in future and keep us under the divine shelter of her holy feet. Jai Krupalu Maa.

**–Shri Tejas Bhatt
(Dallas, Texas)
07/11/2023**

२८

अध्यात्म

॥ ‘गुरुमहिमा’ ग्रंथનો महिमा ॥

योगभिक्षुજનો પરિચય

જે સતીઓ અને શૂરાઓ માટે પંકાયેલું છે તેવું જાલાવાડમાં એટલે કે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં આવેલું હળવદ શ્રી યોગભિક્ષુજનું વતન. મૂળનામ મૂગટરામ પ્રભાશંકર જોષી મજબૂત કાઠીનો સુંદર બાંધો પરંતુ ભણવામાં રસ ઓછો. નાનપણથી જ નૈતિક આચરણના આગ્રહી, મિત્રો પણ તેમના આ ગુણની કદર કરે અને તેમની હાજરીમાં નબળાને હેરાન કરવાની કોઈ હિંમત ન કરે. હાથ પર લે તે કામ પૂરું જ કરે. મોટી ઉંમરે રાષ્ટ્રભાષારત્ન થયે જ છૂટકો કર્યો. કુટુંબ હંમેશાં પૈસા કરતાં નૈતિકતાની કિંમત વધુ કરતું.

મોસાળ પક્ષે મામાનો અધ્યાત્મમાર્ગે ખૂબ સહયોગ. લાંબો સમય ખંડેરાવપુરા (તા.કડી)માં સાધન-ભજન કર્યાં. એકાંત વિશેષ પ્રિય. આ રીતે લોકોમાં એક સંત તરીકે સુવાસ પથરાણી. પ્રેમીજનો વિશેષ હુલામણા નામોથી બોલાવતા જેવા કે “બાપુ”, બ્રહ્મચારીજી, યોગીરાજ, બાપજી અને છેવટે યોગપ્રેમીઓ તેમને યોગભિક્ષુજી સંબોધતા અને તે નામે વિશેષ ઓળખાયા.

અનેક સંત-મહાત્માઓને મળ્યા. પોતાની સાધનાપ્રણાલી ખૂબ જ ગુપ્ત રાખતા. નજીકના સગાંઓને પણ ખબર ન હતી. પોતાના સ્વ સુધી જ બધી વસ્તુની ગુપ્તતા રાખતા. ગણેશપુરીના પ્રખ્યાત અને જાણીતા શ્રીમુક્તાનંદજી પાસે પણ બે મહિના રહેલા. શ્રીમુક્તાનંદજી કહેતા, “યોગભિક્ષુ ! તુમને સિદ્ધાવસ્થા પ્રાપ્ત કરેલી હે તુમકો ઈસકા પતા નહીં હૈ. અબ તુમ્હેં રોજ સાધનામે બૈઠનેકી જરૂરત નહીં હૈ.”

દર ગુરુપૂર્ણિમાએ ગિરનારની દત્તની ટૂંક પર જ હોય. અષ્ટાંગયોગ ઉપર વિશેષ પ્રેમ અને તેમાંય ખાસ કરી સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

પ્રાણાયામ. વિસ્તારથી વિરામમાં માનનારા એવા યોગભિક્ષુજીના વિશેષ ગુણોમાં-પ્રમાદને સ્થાન નહિ. ઢીલા માણસો ગમે નહિ, હાથ પર લીધેલ કાર્ય જ્યાં સુધી પૂરું થાય નહિ ત્યાં સુધી છોડે નહિ, જ્યાં આધ્યાત્મિક વિશેષતા દેખાય ત્યાં મળવા પહોંચી જાય. શરીર પ્રત્યે ખૂબ સંભાળ તેથી દીર્ઘાયુ જીવન જીવ્યા. પોતાના સાધનાત્મક અનુભવોના નીચોડરૂપે પ્રવક્તા શ્રી યોગભિક્ષુજી રહ્યા અને સંપાદક નૈષધરાય-ગલતેશ્વર સ્થાનમાં “ગુરુમહિમા”ની પ્રાપ્તિ થઈ.

‘ગુરુમહિમા’ પુસ્તકની વિશેષ સાધનાત્મક વાતો :-

• અમારા દ્વારા બોલાયેલ વાણીથી કોઈને દુઃખ ન થાય, ન પહોંચે આવું બોલવું એ પણ સરસ્વતી માતાની ઉપાસના છે.

• પ્રેમદ્વારા જ ગુરુજનો પાસેથી જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય : યોગભિક્ષુજીએ વિશેષ ભાર ગુરુ પ્રત્યેના પ્રેમ ઉપર જ મૂક્યો છે. એક વખત આપણા સદ્ગુરુ મળી જાય પછી તેમની સાથેનો પ્રેમનો તાર દિન પ્રતિદિન વધારે ને વધારે મજબૂત થાય તો ગુરુના જ્ઞાનનો અકલ્પનીય પ્રવાહ શિષ્યને પ્રાપ્ત થાય છે. આ માટે એવું જરૂરી નથી કે ગુરુ પ્રત્યક્ષ હાજર હોય. પરંતુ ગુરુ ક્યારે કયું જ્ઞાન આપણને આપી દે છે તેની આપણને ખબર પણ હોતી નથી. સૂક્ષ્મ સ્વરૂપે આપણને એમના તરફથી જ્ઞાન મળતું જ રહે છે. જ્યાં સુધી આપણો એમના તરફ પ્રેમ છે ત્યાં સુધી એમનું જ્ઞાન આપણે ગ્રહણ કરી શકીએ છીએ.

• ગુરુના ઋણમાંથી ક્યારેય મુક્ત થવાતું નથી : ગુરુને સ્થૂળ વસ્તુની જરૂર જ નથી. આપણી ભાવના સંતોષવા તેઓ આપણી વસ્તુનો સ્વીકાર કરે છે. એમની પાસેથી આપણે જે લઈએ છીએ તેમાંથી આપણે ક્યારેય ઋણમુક્ત થઈ શકતા નથી. કારણ કે આપણને ગુરુ જન્મોજનમનું પાથેય-ભાથું આપે છે.

- ગુરુની ઉદારતા : આપણી અનેક ભૂલોને ગુરુ સર્વદા માફ કરતા જાય છે એની આપણને ખબર પણ હોતી નથી. શિષ્ય માને કે હું ગુરુની સેવા કરું છું પરંતુ એમાં ગુરુને ખૂબ કનડગત થતી હોય છતાં બધું સહન કરી લે છે અને માતા-પિતા કરતાં પણ વધુ વાત્સલ્યભાવથી પરમ ચૈતન્યની તાત્ત્વિક વાતો સમજાવતા જાય છે.

- વધુમાં વધુ દાન ગુરુ પાસેથી પ્રાપ્ત થાય છે : માતૃદેવોભવ, પિતૃદેવો-ભવ, આચાર્યદેવોભવ. સૌ પોતપોતાનું દાન કરીને છૂટી જાય છે પરંતુ ગુરુ જેવા કોઈ દાતા નથી કે જે બેહદ બહારનું જ્ઞાન આપે છે બધા જ પ્રકારના ભયોમાંથી જેવા કે તનનો ભય, મનનો ભય ધનનો ભયમાંથી મુક્ત કરાવે છે. બધી જ પ્રકારની એપણાઓ નષ્ટ કરે છે જેવી લોકએપણા, પુત્ર એપણા વગેરે. ગુરુ અણલિંગી બનાવે એટલે લિંગદૃષ્ટિ રહેતી નથી તે સર્વમાં ચૈતન્ય જોવાની દૃષ્ટિ ધરે.

- ગુરુનો પંજો ધબ્બારૂપે જ્યારે શિષ્યના મેરુદંડ (પીઠા) ઉપર પડે છે ત્યારે શિષ્યના શરીરમાં આંતરિક ક્રિયાઓનો આવિષ્કાર થાય છે. આ પ્રક્રિયા પાછળનો હેતુ શિષ્યને લઘુમાંથી ગુરુ બનાવવાનો હોય છે ગુરુજન પાસેથી પ્રાપ્ત થયેલા જ્ઞાનથી આપણી સતત રક્ષા થાય છે ગુરુ સર્વ પ્રકારના સંકટોમાંથી શિષ્યને બચાવે છે.

- શિષ્યે ધ્યાન રાખવાની બાબતો : સ્થૂળ દેહની પૂજા શિષ્ય દ્વારા નિશ્ચિન થાય તો ગુરુ કંટાળી જાય. “નિશ્ચિન ગુરુચરણો સેવે” એ વસ્તુને તત્ત્વથી સમજવાની છે. ગુરુના કઠ્ઠા મુજબ જીવન જીવવાનો પ્રયત્ન કરીએ. જેમાંથી બીજાને પ્રેરણા મળે. ગુરુએ આપેલા જ્ઞાનના પ્રચાર અને પ્રસાર માટે જાતને માધ્યમ બનાવીએ. આ રીતે ગુરુનો રાજીપો મેળવી શકાય.

- નિશ્ચિન ગુરુ પ્રત્યેનો પ્રેમ વધતો રહે તેવાં કાર્યો કરતાં રહીએ. ગુરુ સાથેની એકરૂપતા થાય.

- ગુરુમાં કદી વિકાર ન જોવા : છ પ્રકારના વિકારો કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ, મદ, મત્સર આમાનો એકપણ વિકાર શિષ્યને ગુરુમાં દેખાવો ન જોઈએ શિષ્યની વિશેષતા તો ત્યારે કહેવાય કે તેને પોતાના ગુરુમાં વિકારીપણું દેખાય તોય તેને નિર્વિકારી જ લાગે.

ગુરુનું વર્તન અને સ્વભાવ ભલે મારી દૃષ્ટિએ અયોગ્ય લાગે પણ તેનાથી ગુરુ દ્વારા કોનું કઈ રીતે કલ્યાણ થઈ રહ્યું છે એની મને શી સમજ પડે ? એ મારા પોતાના કલ્યાણ માટે તે હિમાલયની ટોચ પરથી કેટલે નીચે ઉતર્યા હશે એની મને ક્યાં ખબર છે ?

- ગુરુજનો પ્રજ્વલિત અગ્નિ જેવા છે : સદ્ગુરુ જે આપણને ભવસાગરમાંથી મુક્તિ અપાવતા હોય તેને દૂભવીએ તો આખી પૃથ્વી કોપાયમાન થાય. જેમ ગુરુને રીઝવવાનું, પ્રસન્ન કરવાનું ફળ મોટું છે તેમ ગુરુને દૂભવવાનું પાપ પણ જબરદસ્ત છે ગુરુ દૂભે ત્યારે સાધકના શરીરમાં રહેલું પૃથ્વીતત્ત્વ કોપાયમાન થાય છે. સાધક વિકારી થઈ જાય છે અને શરીરમાં રોગ ફાટી નીકળે છે.

શિવના કોપથી તો ગુરુ બચાવે પણ ગુરુના કોપથી તો શિવ પણ બચાવી ન શકે.

- ગુરુના સ્થૂળ શરીરનું ધ્યાન રાખવું. ગુરુ પોતે તો હરક્ષણે, હરપળે પરમાત્માનાં ઘરમાં રમતા હોય છે તેથી તે શરીર પ્રત્યે બિલકુલ બેફિકર હોય છે તે પ્રત્યેક ક્ષણે આત્મામાં પ્રતિષ્ઠિત હોય છે. જે સમજી અને જૂના શિષ્યો ગુરુનું શારીરિક પણ ખૂબ ધ્યાન રાખે છે તે સમજે છે કે ગુરુનો પ્રત્યેક શ્વાસ જગતકલ્યાણ માટે જ છે.

॥ પૂ.શ્રીબાપજી સાથે પ્રશ્નોત્તરી ॥

જ્ઞાનપ્રાપ્તિ માટે સંતોની પાસે જઈને પ્રણામ કરવા, પ્રશ્ન પૂછવો અને તેમની સેવા કરવી એ મુખ્ય માર્ગો આપણા ઋષિઓએ સૂચવ્યા છે. અર્જુને પણ શ્રીપ્રભુજીને પ્રશ્નો પૂછ્યા હતા જેનાથી સમસ્ત જગતને ગીતારૂપી નવનીતની પ્રાપ્તિ થઈ હતી. આવી જ રીતે ‘સ્વર્ગારોહણ’માં પૂ.શ્રીબાપજીની ઉપસ્થિતિમાં યુવાનો માટે યોજાયેલા દશરથાયલ યાત્રાના ડીવીડી દર્શનના કાર્યક્રમમાં યુવાનોએ પૂ.બાપજીને ઘણા પ્રશ્નો પૂછ્યા અને લાભાન્વિત થયા. આ ચર્ચામાં કેન્દ્રસ્થાને પૂ.મા-પ્રભુ, દશરથયાત્રા, જીવનયાત્રા અને યુવાનો હતા.

પ્રશ્ન : બાપજી તમે એવું કીધું હતું કે દશરથાયલ પર સૂક્ષ્મ શરીરે એક સંત પણ છે અને એનો અનુભવ આપને થયો હતો, થોડી એમની વાત.

પૂ.બાપજી : એટલે ઘણાં વર્ષો પહેલાં દશરથાયલ પર અલગ અલગ સંતોએ પોતપોતાની રીતે સાધનાઓ કરેલી, કારણ કે એકાંત અને શાંતસુંદર પ્રદેશ હૈ. ત્યાંનું વાતાવરણ એક ધ્યાનમય છે. તો પહેલીવાર જ્યારે હું ને પંડિતજી માની આજ્ઞાથી ગયા ત્યારે આ એક દર્શન થયું હતું. દર્શન એટલે ધ્યાનની અંદર એક જાંખી થઈ હતી. પણ એ સંતોએ એમ કહેવાય કે એમને પોતાને વચન આપેલું છે, નામ તો અત્યારે વિસ્મૃત થઈ ગયું બધું..પણ એમણે વચન આપેલું છે કે દશરથાયલ પર કોઈપણ સાધના કરવા આવશે તેને તેઓ મદદ કરશે. એ દશરથાયલની ભૂમિ આ રીતે પણ સાધકોને સહાય કરનારી છે. પણ મહત્ત્વ છે માત્રને માત્ર આપણું મન મા-પ્રભુ સાથે જોડાય તે આપણી સાધના બસ. તમે કઈ રીતે જોડો છો એ

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૩૩

તમારી રુચિ ઉપર અવલંબે. એ દશરથાયલ પર પણ સાચે જ જ્યારે જ્યારે. ચાર વાર લગભગ ગયા છીએ અમે. તો ત્યાંનું વાતાવરણ હંમેશાં એટલું જ દિવ્ય લાગે એમ. જ્યારે ‘મા’એ મને પહેલી જ વખત રાજકોટમાં કહ્યું કે આ વખતે દશરથાયલની યાત્રા કરવાની જ છે. ત્યારથી જ મનમાં એક વિચારભાવ જાગ્યો કે આપણે રાતભર જાગીશું. એક અવસર મળશે. જેમ લક્ષ્મણને અવસર મળ્યો એમ આપણને જાગવાનો અવસર મળશે. એક ભાવ બસ. એક આનંદ.

પ્રશ્ન : બાપજી જયરામવાટી અને કામારપુકુરની યાત્રા યાદ આવે છે ? એ વાત કરો.

પૂ.બાપજી : એ યાત્રા પણ સંકીર્તનયાત્રા. જયરામવાટી અને કામારપુકુર વચ્ચે લગભગ સાત આઠ કિ.મિ.નું અંતર છે. પગપાળા જ કરવાની. સંકીર્તન કરતાં કરતાં જ કરવાની. કામારપુકુર એ રામકૃષ્ણ પરમહંસનું જન્મસ્થળ અને જયરામવાટી શારદામાનું જન્મસ્થળ. જયરામવાટીમાં અમે રોકાયેલા અને ‘મા’એ નિર્ણય લીધો કે આપણે અહીંથી ચાલતાં સંકીર્તનયાત્રા કરવી. સંકીર્તનયાત્રા પણ ખૂબ અદ્ભુત. જો કે ‘મા’ હોય એટલે બધું અદ્ભુત જ હોય. ‘મા’ પોતે જ અદ્ભુત છે. તો જ્યારે પણ એમની ઉપસ્થિતિ હોય એટલે સંકીર્તન હોય, એ આખો એક સમય એવો હતો કે ગાન જ બસ, ભગવત ગાન. અમે કામારપુકુરથી પાછા જયરામવાટી આવતાં હતાં. એટલી સરસ ધૂન ચાલતી હતી રસ્તા ઉપર વરસાદ પડ્યો એટલે બધાંએ પોતપોતાના સ્લીપર હાથમાં લઈ લીધા. મને એમ થયું કે હું ‘મા’ના ચરણોમાંથી.. કારણ કે છાંટા ઊડે, સ્લીપ થાય. ‘મા’ એટલા મસ્તીમાં કે એ વિક્ષેપ કરતાં હતાં ‘મા’ને. એટલે મેં જઈને વિનંતી કરી કે આ ચરણપાદુકાઓ મને આપી દો. પહેલાં

૩૪

અધ્યાત્મ

તો ‘મા’એ ના પાડી પણ પછી બીજીવાર પ્રાર્થના કરી કે ‘મા’ પ્લીઝ તમે હેરાન થાઓ એ. ત્યાં કલ્યાણજી આવ્યા કે ‘મા’ મને આપો. ‘મા’એ કહ્યું કે ના પહેલાં બાપજીને. જે ભઈ પહેલાં તે વહેલા, વહેલા તે પહેલા.

‘મા’ની મોજ, મસ્તી અકલ્પનીય. એટલા નશામાં કીર્તન કરતાં કે જે ચૈતન્ય મહાપ્રભુનું જે સંકીર્તન થતું એના જેવી એક યાદ એમ. આ રોડની ઘડીક આમ જતાં રહે. માને કંઈ ખ્યાલ ન હોય, ચાલતાં ચાલતાં આમ જતાં રહે. અમારે થોડું ધ્યાન રાખવું પડે કે રોડથી નીચે ન ઊતરી જવાય..આખી યાત્રા સંકીર્તનમય જ ચાલી. કેટલું અદ્ભુત હશે એ !

પ્રશ્ન : બાપજી, રામાયણમાં એક પ્રસંગ છે કેવટનો, પ્રભુના ચરણોનું પ્રક્ષાલન કર્યું હતું અને દશરથ ઉપર તમે ‘મા’નાં ચરણોનું પ્રક્ષાલન કર્યું હતું તો એના મહિમા વિશે જણાવશો ?

પૂ.બાપજી : જો ભાઈ રામાયણનો મહિમા તો ઘણો બધો ગવાયેલો છે. પણ ‘મા’ના શ્રીચરણોનું જે પ્રક્ષાલન કરવાનું જે સદ્ભાગ્ય સાંપડ્યું તે કદાચ. હું એમ માનું કે કેવટ કરતાં અમારું ભાગ્ય વધારે છે. કેવટને તો ખાલી ભવસિંધુ જ તરવાનો હતો. અમે ભવસિંધુ તો તરી જ ગયા છીએ. ‘મા’ના સાન્નિધ્યમાં સંસારનું વિસ્મરણ એટલે ભવસિંધુ તરાય. આત્માનું સ્મરણ, જ્ઞાન થયું એટલે ભવસિંધુ તરાઈ ગયો. પણ આ પ્રેમસિંધુમાં નવો પગરવ થયો અમારો. ‘મા’ના પ્રેમસિંધુમાં પગરવ એટલે અમે ડૂબવા માંડ્યા આ પ્રક્ષાલનથી. એટલે આ પ્રક્ષાલન સાથે હું દરેકને આપતો હતો. યાદ કરીને. બાકી અમારા દરેક ‘મા’ની સાથે સેવકો હતા એટલા મજબૂત હતા કે કોઈ બીજાને ચાન્સ ના આપે. મને એક જ ભાવ કે દરેકને આ લાભ મળવો જોઈએ. એ અમારું પ્રક્ષાલન ! ભવસિંધુ તો તરેલા જ હતા પણ

પ્રેમસિંધુને માટે હતું અને એ પ્રેમસિંધુ જનમોજનમ ચાલે. એમાં ડૂબવાનું જ હોય.

પ્રશ્ન : બાપજી ત્યાં (દથરથયાત્રામાં) અજયભાઈની આંખોમાં આંસુ હતા. એ રીતે દરેકની મનઃ સ્થિતિ અલગ અલગ હતી તો ત્યારે આપના મનની સ્થિતિ કેવી હતી એક મુક્તપુરુષ તરીકે ?

પૂ. બાપજી : ના, ના, મુક્તપુરુષ એવું બધું તો નહિ પણ સત્ય એ છે કે મારી પાસે એક પહેલેથી સમજ છે. પ્રભુનાં પ્રથમવાર દર્શન કર્યા તો મારા અંતરમાં એક પ્રતિઘોષ પડ્યો, મને એવી અનુભૂતિ થઈ કે આ વ્યક્તિ નથી એમ. આ માણસ નથી, દેવ નથી પણ અનંત બ્રહ્મ, પરમાત્મા હૈ. આ મારો અનુભવ એમ. ઠીક ‘મા’ના માટે આ જ ધીમે ધીમે રહીને ભાવ આવી ગયો. તો જ્યારે કોઈને માટે આ એક બહુ ઊંચો ભાવ આવે કે વ્યાપક ઈશ્વર જ આ રૂપ ધારણ કરીને પ્રગટ્યા છે એવો એક ભાવ હોય તો પછી એ વ્યક્તિ જીવન એ પોતે જીવે છે પણ એ જીવન બીજાઓ માટે જીવાય છે. એને એ જીવનથી કંઈ મેળવવાનું નથી. એની પાસે બધું જ છે. તો એ જે કાર્ય કરે છે એ કાર્યની પાછળ નિશ્ચિત, ચોક્કસ એક ધ્યેય હોય એમ. અને જ્યારે એક ધ્યેય હોય તો એના માટેની જે જે કંઈ તકલીફો સહન કરવાની તૈયારી પણ હોય જ એમની. રામ વન જાવાનું વિચારે છે તો વનની બધી સમસ્યાઓ સહન કરવાની રામની તૈયારી હોય જ. તો ‘મા’ જ્યારે દશરથાયલ જવા ઈચ્છે છે તો ‘મા’ની બધી તૈયારી છે કષ્ટ માટેની અને ‘મા’ને મન એ કષ્ટ નથી, એ આનંદ છે. એ કષ્ટ પણ આનંદ આપનારું છે. શા માટે ? પ્રભુના માટે. પોતાના પ્રિયતમને માટે જે કષ્ટ સહન કરવામાં આવે એનો પણ એક આનંદ હોય એમ.

પ્રશ્ન : બાપજી આપની અંદર તો સમજ ‘મા’-પ્રભુને પકડી રાખવાની હતી પણ યુવાનોમાં તકલીફ એ છે કે ‘સ્વર્ગારોહણ’ હોય, ‘મા’ પાસે હોય ત્યારે તો જે પ્રેમનો ફલો આવવો જોઈએ બહાર એ તો આવતો જ હોય પણ જેવા સંસારમાં જઈએ એટલે ખરડાઈ જાય. ત્યાંના વાતાવરણાં ભળી જવાય અને અત્યારે તો એટલું બધું શાસન છે આ બધું ડિઝિટલાઈઝનું. હા સોશ્યલ મીડિયા, એવા મિત્રો એ બાજુ આપણો પ્રવાહ કેમ વઘ્યો જતો હોય છે ? એને કેવી રીતના અટકાવી શકીએ ? ‘મા’એ તો ચોટલી પકડેલી જ છે પણ આપણા તરફથી આપણે શું કરી શકીએ ?

પૂ. બાપજી : પ્રભુએ એક વખત કહેલું કે કેટલાક ભક્ત એવા હોય ચોટલી કપાવીનેય જતા રહે. ચોટલી હાથમાં રહી જાય પ્રભુના ! ને જતા રહે. જો જ્યારે સૌથી પહેલાં તો તમારે એક વાત નિર્ણય કરી લેવો જોઈએ કે આધ્યાત્મિક માર્ગે જવું છે. એ જ્યારે નિશ્ચિત થઈ તો પછી તમારે બીજી ચોઈસ આવશે એમ કે કેવા લોકોને મળવું જોઈએ ને કેવા લોકોને ના મળવું જોઈએ. કોની સાથે કેટલો સબંધ રાખવો એ હુશિયારી તમારામાં આવી જવી જોઈએ. જે જે તમને વિક્ષેપ કરતા હોય તેને ત્યજો માનો બિઝનેસની જ લાઈફ છે તમારી તો એને બિઝનેસ પૂરતી જ રહેવા દો એમ. પછી એને તમારી અંગત લાઈફમાં ના લાવો. મિત્રો પણ એવા જ રાખો કે જેને આધ્યાત્મિકતામાં રુચિ હોય. નહિ તો કોઈને મિત્ર રાખવા જ નહિ. અહીં આ સૃષ્ટિમાં મિત્ર કોઈ હોતું જ નથી. ઈશ્વર સિવાય, આપણા મા-પ્રભુ સિવાય બીજો કોઈ મિત્ર મેં નથી જોયો. જો કે એટલા પણ સદ્ભાવવાળા મિત્ર જ કહેવાય લોક દુનિયાદારીમાં કે તમારા માટે તન, મન, ધનથી પણ ઘસાવા માટે તૈયાર હોય. પણ

જીવનની કેટલીક એવી ક્ષણો આવે તેમાં ખૂબ અંતર એ વચ્ચેનું. આપણા વિકાસનો એક ક્રમ હૈ, ઊંચાઈ હે, એના વિકાસનો એક ક્રમ ઊંચાઈ હૈ તો એનો ને આપણો સંગાથ ક્યાં સુધી ચાલશે એમ ? એ વિચારવું જોઈએ આપણે. તો તમે બચી શકશો. બીજું એ કે, મોબાઈલનું ન્યુસન્સ કદાચ સૌથી વધારે અત્યારે, ખોલતા હોઈએ ફોન કરવા માટે અને વચ્ચે કંઈ બીજું આવ્યું તો તે જ ચાલુ થઈ જાય. ફોન તો રહી જાય સાઈડમાં જ. તો એના ઉપર આપણી જાતને થોડીક કન્ટ્રોલ કરવી જોઈએ તો આપણો સમય બહુ બચશે. વિચારોથી પણ બચશે અને આમ જોવાથી પણ બચશે. કારણ કે મોટા ભાગના લોકોનો સમય આજે મોબાઈલમાં જાય છે. મોબાઈલનું સારું પણ છે પણ ખાલી જોયા જ કરવો એટલું પૂરતું નથી એમ. થોડુંક ચેન્જ લાવવા માટે સાધન પણ કરવું પડશે. થોડીક ક્રિયાઓ કરવી પડશે. જપ કરો, ધ્યાન કરો કે મંત્રગાન કરો કે કંઈપણ કરવું પડશે. તો એ સમય તમે એમાં આપો. જો કે ઘણાબધા ડાહ્યા છોકરાઓ પણ જોઈ હું કે મોબાઈલમાં મંત્રગાન શરુ કરી દે અને સાંભળ્યા કરે. તો એ રીતે કરી શકો પણ મહત્વની વસ્તુ એમ ચોઈસ આપવાની. સંબંધોની ચોઈસ, મિત્રોની ચોઈસ. ઘણીવાર એવું થાય કે આપણે બીજાને સુધારવાની પણ થોડીક, આપણે કંઈ થોડાક જપ કરતા હોઈએ તો એવું લાગે કે બીજા ભી કરે એમ. આપણો દોસ્તાર છે તો એને શીખવાડીએ, કરે એમ. પણ ખરેખર તમારામાં એટલો પાવર નથી કે તમે તે બદલી શકો. એનો માયાનો એટલો પ્રબળ પાવર હોય તો એ તમને બદલી જશે. કારણ કે આ તો ચુંબક જવું છે જે બળવાન ચુંબક હશે એ ખેંચી જશે. તો તમે હજુ ઊગતા છો. તમારું ચુંબક, આધ્યાત્મિક ચુંબક કમજોર છે અને પેલાંનું માયાનું ચુંબક બહુ બળવાન છે તો એ

તમને ખેંચી જશે. એટલે તમારું થોડુંક સાધન થતું હશે તે ભી છૂટી જશે એમ. સહજ રીતે. તો આવી થોડી ચોઈસ આપીને, થોડોક મન ઉપર સંયમ અને એને જ્યારે પણ એ કમજોર પડે ત્યારે ત્યારે કહો કે 'નહિ, આપણું લક્ષ્ય ક્યાં છે ? તો કે 'મા'. 'મા'ને ગમશે ? નહિ ગમે ? છોડો. જવા દો.' બસ આટલું જ 'મા'ને ગમશે ? આટલી વાત યાદ રહેશે તો પણ ઘણું બધું છૂટી જશે જે બિનજરૂરી હોય.

પ્રશ્ન : બાપજી, આખી યાત્રા જોવાનો જે દષ્ટિકોણ છે તે લગભગ બધાનો જુદો જુદો હશે. તો તમારો જે દષ્ટિકોણ છે તે તરફથી યુવાનોએ આ આખી જ યાત્રામાંથી એવી કઈ કઈ વાતો છે કે જે ખાસ ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ ?

પૂ. બાપજી : યુવાનોએ તો ઘણું બધું શીખવા જેવું છે આમાંથી. સૌથી પહેલું તો એ કે પોતાનું એક લક્ષ્ય બનાવ્યું એને પછી વારેઘડીએ બદલવું નહિ. થોડીક મુશ્કેલીઓનો વિચાર કરીને આપણે બદલી લઈએ. આ પહેલું જ એક ટાર્ગેટ હૈ એ ટાર્ગેટ પૂરો કરવો જ છે બસ. બીજું છે આયોજન. લક્ષ્યપ્રાપ્તિ માટે એક આયોજન પણ કામ કરે. સમયનું આયોજન, જેવું તમારું લક્ષ્ય એ પ્રમાણેનું આયોજન. એના માટે સમય આપવો, કેટલો આપવો, કઈ રીતે આપવો એ બધુંય આમાં આવશે. બીજી વાત એ છે કે એનામાં આવતાં કષ્ટો, તો 'મા'ને યાદ કરવા કે આટલા કષ્ટોમાં 'મા' ચાલી શકે તો આપણે ચાલી શકીએ. અમે યોગેશ્વર નામને દિપાવનારા. આ મહામંત્ર રાખવો જોઈએ તો વધારે હિંમત મળશે. પછી બધાને પ્રેમ આપવાનો. પ્રેમનો અર્થ સદ્ભાવ. બધા સાથે સદ્ભાવથી પણ રહેવું જોઈએ. તો બધા સાથે પ્રેમથી જીવવું એ પણ એમાંથી આપણે જોઈ શકીએ, યાત્રામાંથી. તો તમારી જીવનયાત્રા વધારે

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૩૯

સુગમ થાશે અને આનંદિત થશે. પછી તમે સ્થળ બદલી દો તો પણ તમને કંઈ વાંધો ના આવે. જો દિલથી તમે બધાને પ્રેમ કરતા હશો એ તમારો સ્વીકાર કરશે. તમે જ્યાં પણ જશો તમને પ્રેમ કરનારા મળી રહેશે. તમારી વાતને સમજનારાય મળી રહેશે.

બીજી વાત એ કે કોઈપણ કાર્યમાં સફળતા મળે એટલે આપણે થોડાક ફૂલાઈ જઈએ. હા મેં આમ કર્યું, મેં આમ કર્યું, એવું કહેવાનું મન થઈ જાય. તો સાધક તરીકે એ યશ 'મા'ને મળવો જોઈએ. 'મા' તારી કૃપાથી અમે જીવનજંગ જીતી ગયા એમ. તારા અનુગ્રહથી અમે જીવન જીવી જાણ્યું એમ. અમને જીવનની સફળતા મળી. તો એ પણ એક આ યાત્રામાંથી શીખવાનું. તમે સતત જુઓ 'મા' પ્રભુને જ યશ આપે. તો એ વાત પણ નિરાભિમાની બનવા માટે, ચિત્તને નિર્મળ બનવા માટે જરૂરી છે. કારણ કે નિર્મળ ચિત્તમાં જ આત્માનો પ્રકાશ પણ પ્રકાશે. એ જ નિર્મળતા વગર કંઈ બહાર આવે નહિ. નિર્મળતા વગર પ્રેમ પણ પ્રગટતો નથી એવો. આ પણ આ દશરથયાત્રામાંથી શિખાય એવું છે. બીજું પણ ઘણું છે. નિયમિતતા. જો કે નિયમિત રહેવું દુનિયામાં સૌથી અઘરું કામ મને લાગે છે. અહીંયાં જુઓ 'મા'ને, બે દિવસના ચઢાણ પછી, રાતભર જાગ્યા પછી 'મા' સવારે સ્નાન કરીને સીધા ૧૨૫ પ્રણામ. નિયમિત. એના આગલા દિવસે પણ પ્રણામ સુઝાનકાંડામાં કરેલા છે. જ્યારે હરિદ્વાર 'મા' પધાર્યા અને પ્રણામ કરવાના તો તમને હવે કેવી રીતે કહું એમ કે પગની ધાર ઉપર. આ જે પગ છે તે આમ તો થાય નહિ, આમ કરીને 'મા' પ્રણામ કરે. સાઈડ પર વજન રાખીને મને એમ થયું કે ઓ પ્રભુ. અમારી એવી કલ્પના પણ ન થાય એ આપણે આ રીતે

૪૦

અધ્યાત્મ

કરી શકીએ પ્રણામ એમ. આને ‘મા’ કહેવાય. આને ‘પ્રેમ’ કહેવાય. આને ‘નિયમિતતા’ કહેવાય.

યુવાનોએ પોતાના જીવનને વિકસાવવું હોય, ભૌતિક રીતે પણ વિકસિત કરવું હોય, આધ્યાત્મિક રીતે વિકસિત કરવું હોય તો એને આ નિયમિતતા ખૂબ મદદ કરશે. વાંચવાની નિયમિતતામાં પણ આ કામ કરે, કાર્યને માટે પણ કામ કરે કોઈપણ ક્ષેત્રની વ્યક્તિને આ કામ આવડે એવું કરે છે.

પ્રશ્ન : બાપજી, પૂ. ‘મા’ મળ્યાં છે આ જીવનમાં તો અમે એમનો વધુમાં વધુ કઈ રીતે લાભ લઈ શકીએ ?

પૂ. બાપજી : શું લાભ લેવો જોઈએ ?

પ્રશ્નકર્તા : જેથી પાછળથી પસ્તાવાનો સમય ન આવે.

પૂ. બાપજી : પામવા જેવું શું છે એમ. તો પસ્તાવાનો ખ્યાલ આવે. પહેલાં પામવું શું છે એમ. કે જે પામવાનું રહી ગયું એવો અફસોસ થાય આપણને પાછળથી. કારણ કે અફસોસ ક્યારે થાય ? કે જે મેળવવું હતું તે આપણે મેળવી શક્યા નહિ ‘મા’ની ઉપસ્થિતિમાં તો અફસોસ થાય પછી. પ્રેમ મળે જ છે, આનંદ મળે જ છે પણ જ્યારે કોઈને જ્ઞાનની અપેક્ષા હોય, અજયભાઈએ આપણને દશરથાયલની ટોચ પરથી પ્રભુનો સંદેશો સંભળાવ્યો, ‘વિવેક ચૂડામણિ’ એની જે વાતો કરી એની અંદર આત્મજ્ઞાનની વાત આવી. એ આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્તિ કરવાની ઈચ્છા કોઈને હોય તો પછી ‘મા’ના સાન્નિધ્યે પણ એ સહેલું બને. પણ ‘મા’ના આદેશમાં રહેવું પડે. તમારી પોતાની આંતરિક હજુ જોઈએ તેટલી તૈયારી નથી. ‘મા’ તૈયાર છે આપવા માટે. પણ તમે તૈયાર નથી. તો તમે તૈયાર થાવ એટલે પસ્તાવાનું રહેશે નહિ. તમારે જે જોઈએ એના માટેની થોડીક તૈયારી તો જોઈશે ને. તમારે ગાડી જોઈએ છે તો ગાડી માટે થોડી

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૪૧

તૈયારી તો જોઈશે ને. એમ દરેક બાબત માટે પસ્તાવું ન હોય તો પહેલેથી તૈયાર થઈ જવું પડે બસ. ‘મા’ વરસી જ રહ્યાં છે. જેટલું તમારાથી ઝીલાય એટલું ઝીલી લેજો.

પ્રશ્ન : બાપજી, કેવીક તૈયારી કરવી જોઈએ ? થોડુંક માર્ગદર્શન આપશો ? કારણ કે અમને તો એ પણ ખબર નથી કે શું તૈયારી કરવી અને કેવી રીતે કરવી ?

પૂ. બાપજી : તૈયારી શાના માટે એમ. તમારું લક્ષ્ય પહેલાં કહો એમ.

પ્રશ્નકર્તા : લક્ષ્ય તો અત્યારે તો અમારું પહેલું લક્ષ્ય આત્માનું દર્શન અને આ જીવદશામાંથી મુક્તિ.

પૂ. બાપજી : જીવદશામાંથી મુક્તિ. તો પછી સરળ ઉપાય છે. હૃદયના સાચા થવું. પહેલી જરૂરિયાત છે હૃદયથી સત્યવ્રત બનવું એમ. જેવા છીએ તેવા એમ. આ પહેલી શર્ત. બીજી શર્ત એ આવે કે જે લક્ષ્ય છે એ લક્ષ્યને અનુરૂપ સાધન અપનાવવું પડશે અને શાસ્ત્ર એમ કહે છે કે આત્માનું જ્ઞાન, જીવદશાથી મુક્ત થવું તો એ થશે વેદાંત દર્શન. જો વેદાંત સમજમાં નથી આવતું તો પછી ધ્યાન અને પ્રભુની પ્રાર્થના. પ્રાર્થના પણ મહત્ત્વનું કામ કરે. અને ત્રીજી જોઈશે. જેનું શું કહેવું જોઈએ પવિત્રતા. પવિત્રતા પણ મહત્ત્વની વસ્તુ હૈ. આ તૈયારીઓ થશે એટલે આપમેળે જ્ઞાન પ્રગટ થઈ જશે. એ અંદરથી જ પ્રગટ થાય. જેમ અરીસો સાફ થાય એટલે દર્શન આપણું જ સ્પષ્ટ થઈ જાય. જેટલી સાધનાઓ એ માત્રને માત્ર અરીસો સાફ કરવાનું કામ છે. મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત, અહંકાર એ બધાને નિર્મળ કરવાનું જ કામ કરે છે સાધન. જ્ઞાન સ્વતઃ પ્રકાશિત અંદર છે જ એટલે નિર્મળ બનવાનાં સાધનો અપનાવતા રહો. આટલું જ કરવાનું છે. એ કઈ રીતે નિર્મળ, તમારા દોષો કેટલા છે એ કોઈ કહે તો

૪૨

અધ્યાત્મ

તમને ના ગમે, જાતે જ પોતાના દોષો શોધી કાઢવાના અને જાતે જ એનો ઉપાય પણ કરતા રહેવું. અને 'મા'ની ને પ્રભુની પ્રાર્થના કરશો તો હું એમ માનું કે માર્ગ એકદમ સરળ થઈ જશે. જ્યાં સુધી તમે તૈયાર નહિ હો ત્યાં સુધી કોઈ કૃપા કામ કરશે નહિ બસ. બધી કૃપા છે પણ આપણી પોતાની જ કૃપા નથી. આપણી પોતાની કૃપા ન થાય ત્યાં સુધી ખરેખર કોઈ કૃપા ન કરી શકે. એટલે આટલી તૈયારી કરો. બાકી બધું 'મા' જ સંભાળી લેશે.

પ્રભુના શબ્દોમાં કહીએ તો જે પ્રિયને છોડે તે પરમ પ્રિયને પામે. પરમ પ્રિયને કોણ પામે ? આ યાદ રાખવા જેવી વાત છે કે પરમ પ્રિયને પામવું હોય તો પ્રિયનો ત્યાગ કરવો પડે. અને પછી પસ્તાવાનું ન રહે, ફરી વાર તે યાદ કરો તો આ પ્રેમને શીખી લો. આ પ્રેમને અંતરમાં ઊતારતા જ જાઓ બસ. અને ઊતરશે દર્શનથી, શ્રવણથી, સેવાથી, આ બધા જ પ્રેમને અંતરમાં ઊતારવાનાં સાધનો છે. ને જ્યાં એ પ્રેમ પ્રગટ્યો, થોડોક પણ પ્રગટે તો પછી દુનિયા બધી જ આપમેળે ફીકી થઈ જશે. સાચે જ. જેટલા પણ મહાપુરુષોએ, મીરાંને યાદ કરો કે પ્રેમી ભક્તોનું જીવન યાદ કરશો તો ખ્યાલ આવે કે એમની દુનિયા છૂટી ગઈ અને ઘણીવાર તો લોકોએ એમને છોડી દીધા કે એમને જવા દો આપણને બગાડશે. આપણને એનો ચેપ લાગશે. આ પ્રેમનો સંતાપ પણ આપણને સંસ્પર્શ કરે તો પછી આપણે આપણા જીવનમાં પસ્તાવાનું નહિ રહે. આપણે પણ એ પ્રેમમાં, એ મોજમાં જીવતા થઈશું એમ. જો કે 'મા' સતત આપણને એ પ્રેમમાં પલોટવાનો પ્રયત્ન કરે છે. 'મા' સ્વયં આ પ્રયત્ન કરે છે. અને પ્રયત્નની વચ્ચે જો કોઈ અવરોધ હોય તો આપણું મન. આપણી પૂર્વની ધારણાઓ, જેને કહેવું જોઈએ કે પૂર્વના

સંસ્કારો. એ બધા અવરોધો આપણી આદતો પણ એમાં અવરોધરૂપ બને. તો થોડાક જાગ્રત રહીશું, 'મા'ના માટે થોડોક રસ્તો ખુલ્લો રાખીશું તો આપણું કામ સહેલું થઈ જશે. 'મા'નું એક બહુ જૂનું પદ હતું. 'બંધ બારણે ટકોરા મારે તો શ્યામ તને સાચો ગણું.' 'બારણાં ઉઘાડી આવે જો અંદર. બેસે જો મારી પાસે તો શ્યામ તને સાચો ગણું.' બંધ બારણે.. 'મા' આપણા બારણે ટકારા વગાડી જ રહ્યાં છે પણ આપણે હજુ ખોલતા નથી. આપણે જ્યાં સુધી આપણા જ દરવાજા નહિ ખોલીએ ત્યાં સુધી આપણું કામ આટલું સહેલું નહિ થાય. જો ખરેખર તમે દિલથી ઈચ્છતા હો, હૃદયપૂર્વક પોતાની જાતને તપાસી લેવી જોઈએ કે હું આધ્યાત્મિક થવા ઈચ્છું છું ? બસ આ જો નિર્ણય તમારી પાસે આવી જાય તો તમારો જીવનનો માર્ગ બહુ સરળ હૈ પછી બારણાં પણ આપણે ઉઘાડતાં શીખી જઈશું અને તોય ના ઉઘડે તો પછી પ્રભુએ એના માટે પણ લખ્યું છે. 'તમે તો ઉઘાડો બારણાં...તમારાં...તમે તો ઉઘાડો બારણાં...'એમ કહીને પણ કંઈક કરીને, પણ આપણે પહોંચી જઈશું. અને પછી ઉલટું થશે. ભગવાન ભક્ત વગર ના રહી શકે. આ પણ એક સત્ય છે. જેમ ભક્ત ભગવાન વગર ના રહે એમ ભગવાન ભક્ત વિના ના જીવી શકે. આ પ્રેમ બહુ અદ્ભુત છે, અકલ્પનીય છે. એ તો જેને ભૂખ જાગે કોઈકને એ ધન્ય આત્માઓની વાત છે પણ આપણે એ પગલે જ છીએ. આપણા ઉપર પણ કૃપા જ છે. નહીંતર આટલાં લાડ કોણ લડાવે તમને ? ક્યા સંતને જરૂર છે તમારી ? પણ આ સંત કંઈક અલગ પ્રકારના છે. એ ધરતી પર આવ્યાં જ હોય લોકહિતાર્થે. એટલે પછી સામેથી બોલાવી, બોલાવીને, ખેંચી ખેંચીને લાવે એમ !

॥ દિલીપકુમાર રોયના અંતિમ દિવસો ॥

[શ્રી અરવિંદો સોસાયટી, (પોંડિચેરી) દ્વારા પ્રકાશિત શ્રી દિલીપકુમાર રોયના અંતિમ દિવસો વિશે એમના એક ભક્તનો લેખ All India Magazine ના ફેબ્રુઆરી અંકમાં પ્રકાશિત થયો હતો. જેનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ આપણને પ્રા. શ્રી મકરંદ બ્રહ્માના સૌજન્યથી 'અધ્યાત્મ' માટે પ્રાપ્ત થયો છે.]

૧૯૭૯ના સપ્ટેમ્બરના અંત ભાગમાં નાદુરસ્ત તબિયતને કારણે ડોક્ટરોએ પૂના છોડી જવાની સલાહ આપી. દાદાજી (દિલીપકુમાર રોયનું હુલામણું નામ)ની એક દીકરી (=શિષ્યા, ઈન્દિરાદેવીજી)ને હવાફેરની જરૂર હતી.

૩૦ વર્ષમાં પહેલી વાર દાદાજીએ (પૂના નહિ છોડવાની) તેની વિનંતી કાને ના ધરી. તેઓ ૩૦મી સપ્ટેમ્બરે શિષ્યવૃંદ સાથે મુંબઈ જવા નીકળી ગયા.

બીજે દિવસે દાદાજી ઊઠ્યા ત્યારે ખૂબ ખુશ હતા, 'અદ્ભુત ! રાધારાણીએ મને સપનામાં આશીર્વાદ આપ્યા.' મેં જોયું કે તેઓ મારી સામે ઊભા હતાં. તેમનું સૌંદર્ય અવર્ણનીય હતું. હું અભિભૂત થઈ ગયો અને મારા પિતાજીએ રાધારાણી વિશે લખેલું એક ભજન ગાવા લાગ્યો. ભજન હતું : 'કી દિયે શાજબો મધુર મૂર્તિ...'

'ભજન પૂરું થયા પછી હું રાધારાણીના પગે પડ્યો. રાધારાણીએ મોહક સ્મિત કરી મારી સામે જોયું અને કહ્યું : "મસ્તીમાં ફરીથી ગા." ઓહ, શું સૌંદર્ય હતું ! શી કરુણા ! દીકરી ! રાધારાણીએ મને સપનામાં આશીર્વાદ આપ્યા !'

'દાદાજી, આવા અદ્ભુત દર્શનથી તમે ધન્ય થઈ ગયા. અમને હજુ વધારે કહો,' એક શિષ્યે કહ્યું.

'હા, આ એક મોટા આશીર્વાદ છે, પણ હું એનું વર્ણન

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૪૫

કાવ્ય દ્વારા વધુ સારી રીતે કરી શકીશ.'

એમણે ત્યારે ને ત્યારે જ બંગાળીમાં એક કાવ્ય લખી કાઢ્યું અને તેમના બંગાળી નહિ જાણતા મિત્રો માટે તેનો અંગ્રેજીમાં અનુવાદ પણ કરી દીધો.

દાદાજીની તબિયત સારી હતી. રોજ આઠ નવ કલાક તેઓ ગીતાનો બંગાળી શ્લોકોમાં અનુવાદ કરતા, પોતાનો અનુવાદ વાંચતા, પોતાની આગવી રીતે તેનો ક્યારેક મોટેથી પાઠ કરતા, તો ક્યારેક ગણગણતા.

બપોરના કે રાતના ભોજન પછી આરામ ખુરશીમાં બેસી હંમેશાં કલાકેક વાંચવાની તેમને ટેવ હતી. રોજ રાતે તેઓ સાવિત્રી, રામકૃષ્ણકથામૃત, ગીતા અથવા ઉપનિષદો વાંચતા. બપોરે તેઓ ઘણીવાર વુડલાઉસ વાંચતા. મુંબઈમાં તેઓ બપોરે જમ્યા પછી એકાદ કલાક ગીતાના અનુવાદનું કાર્ય કરતા અને રાતે જમ્યા પછી મધરાત સુધી કામ કરતા. સાંજે તેઓ સુંદર પ્રવચનો કરતા, ભક્તોની સાથે સમૂહમાં ગાતા અને ચોમેર સંવાદિતા અને આનંદ પ્રસરાવતા. જે કોઈ તેમને મળ્યું છે તેણે તેમની આસપાસ આ આનંદનો અનુભવ કર્યો છે.

બે વર્ષ પહેલાં તેઓ તેમના મિત્ર શ્રી ગંગાસર સિંહાને લઈ શ્રી જયપ્રકાશ નારાયણને મળવા ગયા હતા. બીજે દિવસે શ્રી સિંહાએ અમને કહેલું કે જયપ્રકાશજી અમને દાદાજી વિશે કહેતા હતા, 'કેવો અદ્ભુત માણસ ! તે પોતાની સાથે આનંદનું વાતાવરણ લઈને ફરે છે.' ૧૧મી નવેમ્બરે દાદાજીને થોડી ખાંસી આવવા લાગી. બે એક દિવસમાં શ્વાસનળીમાં સોજો આવ્યો. પછી પરિસ્થિતિ ગૂંચવાવા માંડી. દરરોજ તેઓ બાથરૂમ સુધી ચાલતા જતા અને નહાવાનો આગ્રહ રાખતા. ડોક્ટરોએ તેમને તેની છૂટ આપી હતી. ૧૭મીએ સાંજે બાથરૂમમાંથી પાછા ફરતી વખતે તેઓ લગભગ ફસડાઈ પડ્યા. ત્યાર પછી તેઓ

૪૬

અધ્યાત્મ

પથારી છોડી શક્યા નહિ. તાવ થોડા દિવસ રહ્યો, પરંતુ એક અઠવાડિયામાં તો ડોક્ટરોએ કહ્યું કે તેમની તબિયત સુધારા પર છે અને તેમને ઘણું સારું છે. પરંતુ દાદાજી જુદો જ સૂર કાઢતા હતા : ‘મને સમજાતું નથી, પણ ન સમજાવું એ પણ ભગવાનની યોજનાનો એક ભાગ છે, મને ખબર છે કે મને કેમ સમજાતું નથી.’ પછી કહેવા લાગ્યા, ‘મારો શોક ના કરતા. મૃત્યુ કરુણતા નથી, વેડફેલું જીવન કરુણતા છે.’ ‘દાદા, તમે મૃત્યુની વાત કેમ કરો છો ? ડોક્ટરો કહે છે કે તમને ઘણું સારું છે અને થોડાક જ વખતમાં તમે ફરીથી ચાલતા થઈ જશો,’ એક ભક્તે કહ્યું.

તેઓ હસ્યા અને આંખ મીંચકારીને બોલ્યા, ‘ડોક્ટરો મધુર બ્રાંતિમાં છે.’

તેમણે પોતાને હાથે બંગાળીમાં એક કવિતા લખી અને તેનું શીર્ષક આપ્યું : ‘અંતિમ કવિતા.’

‘નહિ આ રસ્તે પ્રભુ ! નહીં તે રસ્તે, હે પ્રેમાત્મા ! હવે કેવળ તારે રસ્તે હું ચાલીશ. નહિ આ શબ્દો પ્રભુ ! નહિ પેલા શબ્દો, હે પ્રેમાત્મા ! હવે હું કેવળ તારે વિશે વાત કરીશ. આવ, મારો હાથ પકડી લે, હું તને સાદ દઉં છું, હે મારા જીવનના પ્રકાશ ! મને દોરી લઈ જા, દોરી લઈ જા. હું કશું માગતો નથી, હું મારું બધું તને દઈ દઉં છું, મારું હૃદય જ્યોતિર્ભય છે, બધા પડછાયા જતા રહ્યા છે.’

ગીતાના દ્વિતીય અધ્યાયના ૪૦મા શ્લોકનો (પાર્થ નૈવેહ...) પાઠ તેમણે કર્યા જ કર્યો અને ૧૯૭૯ની ૨૩મી નવેમ્બરે તેમણે પોતાના હાથે તેમની ડાયરીમાં લખ્યું : ‘હે મિત્ર ! નહિ આ લોકમાં કે નહિ પરલોકમાં સાચો અભીપ્સુ શોકગ્રસ્ત થતો નથી. —ડી.કે.રોય.’ તેમણે આ બંગાળી અને સંસ્કૃતમાં લખ્યું. જોકે દાદાજી સામાન્ય રીતે જેવા હોય છે તેવા નહોતા—હાસ્ય, આનંદ અને શક્તિથી ઊભરાતા (મોટા ભાગના સમયમાં તેઓ

શાંત અને અંતઃસ્થ રહેતા) —તેઓ ખૂબ જ પ્રેમ વરસાવતા, નાનામાં નાની સેવા બદલ કૃતજ્ઞ રહેતા, કોઈને પણ તકલીફ આપવાનું તેમને સહેજેય ગમતું નહિ. તેમણે કહ્યું, ‘હું તમને ખૂબ તકલીફ આપી રહ્યો છું, પણ તમે એમ ન કહી શકો કે હું તમને સાચા માર્ગે નથી લાવ્યો. બાળકો ! હું તમને મહાનમાં મહાન માર્ગ ઉપર લઈ આવ્યો છું.’

૨૬મી નવેમ્બરે તેમણે કહ્યું, ‘જો લોકો પૂછે કે દાદાજીનો જન્મ શા માટે થયો હતો તો મારા સંગીત, સાહિત્ય કે બીજા કશાયની વાત ના કરતા; મારી અભીપ્સાની પણ નહિ. માત્ર આટલું જ કહેજો. દાદાજી પ્રેમ કરવા માટે જન્મ્યા હતા, તેમનું જીવનકાર્ય હતું બધાંને પ્રેમ કરવો, ભેદ રાખ્યા વિના પ્રેમ કરવો, અને ભગવાનને પ્રેમ કરવો.’ વળી એમણે ઉમેર્યું. ‘મને સ્પષ્ટપણે સમજાઈ ગયું છે કે ભગવાનની કૃપા આ પૃથ્વી ઉપરની સૌથી મોટી વાસ્તવિકતા છે. હું મૃત્યુ માગતો નથી, પણ સાથે જીવન જંપતો પણ નથી.’ ફેબ્રુઆરીના અંતમાં તેમણે એક પંક્તિ ઉતારાવી : ‘જ્યારે અંધકાર તમારા સૂર્યને સ્પર્શે છે ત્યારે પ્રકાશ બની જાય છે.’ પછી બોલ્યા, ‘મેં સૂર્યને સ્પર્શ્યો છે.’ ડિસેમ્બરના પહેલા અઠવાડિયામાં એમણે પૂછ્યું, ‘મારી માલિકીની કોઈ મિલકત છે ? મંદિરનું શું છે ?’

‘તમારા નામે કોઈ મિલકત નથી, દાદાજી ! આપણે માત્ર ટ્રસ્ટીઓ છીએ અથવા તમે કહો છો તેમ “સેવકો” છીએ.’

‘મારા કોઈ અંગત પરિગ્રહો છે ? પૈસા ?’ તેમણે પૂછ્યું.

‘ના દાદાજી ! તમે હંમેશાં એવો આગ્રહ રાખ્યો છે કે તમારા કોઈ અંગત પરિગ્રહો હોવા જોઈએ નહિ.’ ભક્તે જવાબ આપ્યો.

‘હું ખૂબ ખુશ છું કે હું ભગવાનના નામે ત્રિશુક સ્વરૂપે મૃત્યુ પામીશ,’ તેમણે વારંવાર કહ્યું.

‘મારે હંમેશાં સાચદિલ થવું હતું. મેં હંમેશાં ધ્યાન રાખ્યું છે કે હું કોઈ આત્મવંચના ન કરું. તમે જાણો છો કે ભગવાન સિવાય મેં બીજું કશું નથી ઈચ્છ્યું. મને સંતોષ છે કે હું ભગવાનના નામે ભિક્ષુક થઈને મરી રહ્યો છું.’ ‘હું સાજો થઈ જાઉં એ માટે પ્રાર્થના ના કરતા. પ્રભુના ચરણોમાં મારું સમર્પણ પૂર્ણ બને એ માટે પ્રાર્થના કરજો.’

નવાઈ લાગે પણ સાચું છે કે તેમની આસપાસ અજંપો કે વિષાદનું વાતાવરણ નહોતું. તેમના રૂમમાં પ્રવેશતાંની સાથે જ ગહન શાંતિના વાતાવરણનો અનુભવ થતો.

‘હું ગહન શાંતિમાં છું’, દાદાજી વારંવાર બોલતા.

‘હું પરમ આનંદમાં છું. તમે બધા આનંદમાં છો?’ તેમણે ઉજા જાન્યુઆરીએ પૂછ્યું.

‘જીવનમાં, મૃત્યુમાં, હે પ્રભો ! મારી સાથે રહેજો.’

“મારે પ્રભુ જ જોઈએ, અને હું પ્રભુને પામીશ જ” મારા ગુરુદેવ શ્રી અરવિન્દે મને લખ્યું હતું, તેથી એ મારો મંત્ર છે. મને કેવા મહાન ગુરુ મળ્યા છે, હું ધન્ય થઈ ગયો.’

‘મારે કોઈ આસક્તિઓ નથી, મારે કોઈ પસ્તાવા નથી, હું મુક્ત છું, હું મુક્ત છું.’

આ પહેલાં દાદાજીએ એમની માંદગી દરમ્યાન કહ્યું હતું, ‘હું મૃત્યુની ખીણમાંથી પસાર થઈ ગયો છું, મેં પ્રભુને મોઢામોઢ જોયા છે અને જેને બધા લોકો ઝંખે છે એ પરમાનંદનો મેં અનુભવ કર્યો છે. અનિર્વાણ જેવા ઘણા યોગીઓ મસ્તકની ટોચના બ્રહ્મરંધ્ર દ્વારા દેહ છોડે છે. મારે એ રીત શીખી લેવી છે અને એ રીતે જ જવું છે.’ (તેમણે એ રીતે જ બ્રહ્મરંધ્ર દ્વારા શરીર છોડ્યું.)

એમના એક શિષ્યે પૂછ્યું, ‘તમે પ્રભુ પર એકાગ્રતા કરો છો?’ તેમણે જવાબ આપ્યો, ‘તમને શું લાગે છે, બધો વખત એ

સિવાય હું બીજું શું કરું છું? મને હૃદયમાં ગહન શાંતિ લાગે છે, હવે મારું સમર્પણ પૂર્ણ થયું છે. બંસી હજુ પણ એટલી જ મધુરતાથી બજે છે, હું એ સતત સાંભળું છું. (એમને ૧૯૭૫ની ૧૭મી ડિસેમ્બરથી બંસીનાદ સંભળાતો હતો જે ક્યારેય અટક્યો નહોતો.)’

સાત અઠવાડિયા દાદાજી પથારીમાં રહ્યા તે દરમ્યાનમાં રોજેરોજ એમણે જે કહ્યું હતું તેમાંથી આ થોડા અંશો છે. તેઓ સદાય સૌંદર્ય, શાણપણ, હાસ્ય અને સ્નેહસભર શબ્દો બોલતા. તેમણે ક્યારેય એકેય વાર નથી ફરિયાદ કરી કે નથી તેઓ કણસ્યા કે નથી નિસાસો સુદ્ધાં નાખ્યો. તેઓ શાંતિથી સૂઈ રહેતા અને તેમને ડોક્ટરો કે નર્સો જે કંઈ કરે તે કરવા દેતા—રોજનાં તેર તેર ઈજેક્શનો અને બીજું બધું. તેમણે ક્યારેય એકેયવાર એકેય વિનંતિની ‘ના’ નથી પાડી. તેઓ કેટલીયવાર પૂછતા, ‘હું સહકાર આપું છું, નહિ?’

તેઓ હંમેશાં કહેતા, ‘હું શારીરિક પીડા ટાળું છું, ભગવાને મને ઘણી શારીરિક પીડામાંથી બચાવી લીધો છે.’ અને છતાં તેમણે તે પીડા નવાઈ લાગે તેવી સહનશીલતા અને ધીરજ રાખી વેઠી લીધી. હંમેશાં દરેકને માટે સ્મિત તથા પ્રેમ ને પ્રોત્સાહક શબ્દો.

તીવ્ર શારીરિક યાતના અને નબળાઈ છતાં દાદાજીની અસાધારણ સ્મરણશક્તિ અને વિનોદવૃત્તિ અકબંધ અને પ્રશસ્ય રહી. દૈવી જાન્યુઆરીના થોડા દિવસ પહેલાં જ ઉતારાઓના પુસ્તકમાંથી કંઈક શોધવાનો પ્રયત્ન કરી રહેલા એક શિષ્યને તેમણે પૂછ્યું, ‘તું શું શોધી રહ્યો છે?’ શિષ્યે જવાબ આપ્યો, “તારી જાત પ્રત્યે સાચો રહેજે.”

‘એ હંમેશાં રહેજે,’ દાદાજીએ તરત જ કહ્યું, ‘પોલોનિયસ તેના દીકરા લર્ડેર્ટિસને કહે છે.’

“સૌથી વધુ મહત્ત્વનું : તું પોતાની જાત પ્રત્યે સાચો રહેજે.

જેમ દિવસની પાછળ રાત જાય છે તેમ આમાંથી નિશ્ચતપણે ફલિત થાય છે કે તું કોઈ પણ વ્યક્તિ પ્રત્યે જુદો ન થઈ શકે.”

‘મારી બુદ્ધિ એકદમ વિશદ છે. હું ભાગવત, મહાભારત, રવીન્દ્રનાથ ટાગોર સાવિત્રી અને ગીતામાંથી મારી સ્મરણશક્તિને ચકાસવા માટે પદોનો પાઠ કર્યા કરું છું.’

એક વખત તેઓ ઊંઘના ખાસ્સા ઘેનમાં હતા ત્યારે એક શિષ્યે પૂછ્યું,

‘દાદાજી, પ્રહ્લાદે ભગવાનની સ્તુતિ કરી હતી તે તમને યાદ છે ?’

‘મૂળ સંસ્કૃત કે મારો અંગ્રેજી અનુવાદ ?’ દાદાજીએ પૂછ્યું.
‘સંસ્કૃત.’

‘એક પણ વાર ખચકાયા વિના તેમણે આખું સ્તોત્ર તેમના હવે ક્ષીણ થઈ ગયેલા ભવ્ય અવાજમાં ગાયું.’

ડિસેમ્બરના મધ્ય ભાગમાં ધીમે ધીમે પણ નિશ્ચિતરૂપે ક્ષિતિજ ઉપર કાળાં વાદળાં ઘેરાવા લાગ્યાં. દાક્તરી વિજ્ઞાન મુજબ તો ડોક્ટરોને લાગતું હતું કે તેમને ઘણું સારું છે, તેમ છતાં તેમની એક શિષ્યા (ઈંદિરાદેવી) પર એક જાતની નિરાશા, ઊંડો ભય ઊતરી આવ્યાં. આ એક એવો કારણ વિનાનો ભય હતો કે આશા સેવતાંય ડર લાગે અને નિરાશ થતાંય ડર લાગે. બસ, તેમના તેજસ્વી મુખ સામે જોયા કરવાનું અને પ્રાર્થના કરવાની. ફટ્ટી જાન્યુઆરી સુધી જે ઈંદિરાદેવીને તેઓ પોતાનું બળ કહેતા હતા તેમને પોતાને જ એમ લાગ્યું કે પોતે સાવ લાયક અને નિર્બળ છે. દાદાજી તેમનાથી એક દિવસ પણ વિખુટા નહોતા પડ્યા—૧૯૪૮થી ફટ્ટી જાન્યુઆરી ૧૯૮૦ સુધી એક દિવસ પણ નહિ. એકમાત્ર અપવાદ હતો જૂન ૧૯૭૯ કે જ્યારે ઈંદિરાજીને ૧૮ દિવસ હોસ્પિટલમાં રહેવું પડ્યું હતું. વધુમાં વધુ તેઓ દાદાજીથી એક કે બે કલાક અળગા રહ્યાં હતાં.

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૫૧

પમીની સવારે અંદર એવું કંઈક થયું જેને કારણે તેમણે દાદાજીને કહ્યું, “જાઓ દાદા ! તમે મને ક્યારેય છોડી નહિ દો એ તમારા વચનમાંથી હું તમને મુક્ત કરું છું : તમારા અનંતધામમાં જાઓ, તમારા ગુરુ પાસે, તમારા ઠાકુર રામકૃષ્ણ અને તમારા પ્રભુ કૃષ્ણ પાસે જાઓ.” તેમના આ શબ્દો સાંભળીને દરેકને આઘાત લાગ્યો.

ફટ્ટી જાન્યુઆરી, ૧૯૮૦ સવારે દાદાજીએ કહ્યું, ‘મારા હાથ ધુવો, મારે ભગવાનનો ચરણસ્પર્શ કરવો છે.’ શિષ્યો સાબુ-પાણી લાવ્યા અને તેમણે તેમને હાથ ધોવડાવ્યા. બપોરે ૧૨ વાગે ઈંદિરાજીએ તેમને પૂછ્યું, ‘દાદા, સાજા થવા માટે તમારે તમારી સંકલ્પશક્તિનો ઉપયોગ કરવો નથી !’

૩૧ વર્ષોમાં પહેલી વાર તેમણે તેમના પ્રશ્નનો જવાબ ના આપ્યો. તેઓ ફક્ત હસ્યા અને ખૂબ મૂઠ્ઠાથી તેમણે આશીર્વાદ આપ્યા.

તેઓ એટલા તો નબળા થઈ ગયા હતા કે પાણી પણ ઉતારી શકતા નહિ. પાણી શ્વાસનળીમાં જતું રહેતું. એક ચમચી કાંજ પણ જીભ ઉપર જ રહી જતી. આમ છતાં જ્યારે તેમને બેસાડવામાં આવતા ત્યારે તેઓ ના પાડતા નહિ. નર્સને ‘આભાર’ કહેતા, અને બીજાં તરફ સ્મિત વેરતા.

ડોક્ટરોએ તેમને બપોરે ૨.૩૦ વાગે તપાસ્યા અને કહ્યું, ‘બહુ ખરાબ નથી.’ કાર્ડિયોગ્રામ બરાબર હતો.

એમના અંતિમ શબ્દો હતા : ‘જય ગુરુ, જય હરિ.’

ત્યારે એક અસાધારણ ઘટના ઘટી. હરિકૃષ્ણ મંદિરમાં બપોરે ૩.૪૦ વાગે સૂર્ય આથમી ગયો.

—દાદાજીના એક ભક્ત
મૂળ અંગ્રેજીનો અનુવાદ

—શ્રીમકરંદ બ્રહ્મા

૫૨

અધ્યાત્મ

॥ The Path of Sadhana is not easy ॥

Dear Maa.

Thank you for listening to the prayers of all yourbooketheiwoodbhaktos. For 3 years we have all waited patiently and eagerly to receive your divine blessings, and we have finally got this wonderful opportunity to receive your blessings and darshan. The satsang has provided me with immense knowledge on the sadhna of Prabhu and the hardships that he had to go through in order to attain the divine vision of the lord. Prabhu who is the almighty himself had to go through so many hardships on the "pavan stad" of Himalayas. Where the weather is extremely cold or extremely hot. The fear of wild animals and other creatures can be so daunting that it may deter one away from their true aim. However, Prabhu was so steadfast on his goal and direction that he did not care about any obstacles or any other variables. Rather, his only goal was to attain the darshan of Jagadamba, and he needed to do sadhna to attain it. From that part of the satsang, the one thing that I learned was to be calm like Prabhu and to have faith in myself and the lord. Whatever the lord does is for the greater good, and we must trust him in our decisions and actions. In times of hardships, the lord himself will guide you on the right path if you have your full faith in him, like Prabhu had. The same moral is what I learned from Maa as well, after watching "Pagal na

सप्टेम्बर : २०२३

५३

Pagle'. In such hard circumstances, Maa never felt the urge to break her niyams. Rather, she had the strong will to be consistent with her niyams and to follow the same path as Prabhu. The yatra of "Dasarthachar was not easy, and walking without any food, water and barefoot is extremely difficult. However, in order to follow the footsteps of Prabhu, following niyams is extremely important. When I saw the bleeding and scars on Maa's foot, it was very heart wrenching. The pain that Maa had to go through on the yatra was very unbearable. However, the one thing that I learned from TMPagal na Pagle" is that in life, in order to perform higher sadhna or achieve one's goal, it is extremely important for us to follow niyams and to make sure that we properly stick to those niyams. The path of sadhna is not easy. In order to do sadhna, the unification of the mind, body, and the soul must be one. Without the unification of the three, it would be nearly impossible to justify the love for the lord. We must learn to forgo the "Maya' of the materialistic world, and learn how to become one with Prabhu. This is the most important thing I learned from the satsang. Pain and hunger are an element that will control our mind and body and deter us from our true goal. However, if we learn to go beyond them, then and only then will we see the reality and the beautiful meaning and essence of bhakthi and sadhana. Thank you so much Maa for giving us this wonderful prasad.

—————*————— **—Manan Patel**

५४

अध्यात्म

॥ An Amazing Experience ॥

Jai jai Krupalu Maa ! Maa na charno ma koti koti pranams forever and ever.

Maa, there are no words to describe how AMAZING it was to have Your Darshan this weekend. It was a blessing, it was a gift, and as we learned from Hemaliben, it was a form of sadhna. How lucky are we to be basking in Your light for more than 6 hours. AND how amazing that Maa we were getting double darshan of You-on the screen and in real life. Even with the length of the satsang, there was not a moment that I felt my attention fully waver. It stayed on You and trying to get down all that You were trying to teach us. As I have been doing for the last few years, I love taking notes during satsangs to write down key points of things that come up, of writings from Your slate that really stick out, and of stories that people share. I have attached the photos of the notes here !

Maa, I am astonished by Your attention to detail when it comes to planning these satsangs and how quickly You brought everything together. How much You follow through on Your actions and just how much Your intentionality oozes through every single detail-just wow ! I was entirely floored. Maa, if I am able to take even a little bit of that and apply it to all the events that I am running this year, I would be so grateful ! I did learn that I will try my best-and then, jaise Maa ki Marji. I leave it unto You, Maa. Maa, hoon chintan karis, tame chinta karo.

It was so filling to be filled up with Your words

सप्टेम्बर : २०२३

५५

and Your Darshan this weekend. I feel like I have gotten back a part of myself that I didn't realize I was missing for so long. I need to spend more time figuring that out - but all I can say is that I am grateful that You have brought light, life and hopefully perspective back into my life.

Maa, I also do think about the podcast idea a lot and am still going to continue sitting on it. I have ideas, and hopefully soon, I will turn them into action.

THANK YOU MAA for everything and so much more. I have been blessed beyond belief to have come on this Darshan Yatra. Thank you for doing all the work, and thank you for working through all Your bahktas. Let my life of service at your feet.

—Shri Arnaya

*

॥ I will Cherish forever ॥

Thank you Pujya Maa for creating this opportunity and showering us with your love and blessings. We felt this love in each and every detail this weekend. I feel so fortunate and grateful to be included in this darshan yatra.

This satsang had so many important teachings and takeaways that I will cherish forever.

I offer my pranams in thanks to Devangbhai, Arpitaben and family for your open hearts and hospitality. Thank you to everyone for all of your care and efforts.

Thank you Pujya Maa for your Darshan. I am feeling rejuvenated having experienced this divine energy with my heart full of love and blissful happiness. Thank you, thank you, thank you.

५६

अध्यात्म

Rina Lad (Montreal)

JKM Pujya Maa na charonoma koti koti pranam.

Thank you Maa, kayam avi rithey tamari avi shaku evif krupa karjo.

I feel so blessed and fortunate to have your darshan and to have this satsang no mahaprasad.

Thank you Pujya Maa forf creating this opportunity and showering us with your love and blessings. We felt this love in each and every detail this weekend. I feel so fortunate and grateful to be included in this darshan parv.

I feel like my heart is full from this satsang and all the stories and teachings that were shared. Thank you Pujya Maa for creating this opportunity for me and taking care of each and every detail for this yatra.

Thank you Pujya Maa for your Darshan. I am feeling rejuvenated having experienced this Divine energy with heart full of love and blissful happiness.

–Shri Rina

*

॥ Pujya Maa's Devotion ॥

Thank you Pujya Maa for being with us for the full yatra. Everything went smoothly. With P.Maa's watchful eyes, there were no issues at the border crossing coming into and leaving the US.

P.Maa, you do so much seva for us when we should be doing seva for you. You think of every detail and make everything perfect. None of this would have been possible without your blessings.

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૫૭

The satsang was amazing ! I really enjoyed the new videos. They explain so much with the added animation. I feel it will really help our youth and every generation thereafter to learn about Prabhu the way P.Maa wants us to remember Prabhu's life. I have seen clips of P.Maa's Dashratchal yantra before but for some reason it affected me more this time. I knew it was hot, but I didn't realize hot it was and the condition of P.Maa's feet after the yatra. I don't feel that any bhakta would be able to do the same. P.Maa's devotion to Prabhu is so strong. Thank you for the money for the bus. During the Canada Youth Yatra, P.Maa had said that you can join the yatra if you have earned the money needed to participate in the yatra. We are able to pay our way. P.Maa, you have such a big heart for your children. For come running ! Maa and Prabhu will help us find the way.

Thank you for coming to North America. I know the journey is becoming difficult for P.Maa with each passing year. But I know P.Maa wants to see us just as much as we have been yearning for Maa's darshan. Thank you P.Maa, we can't wait for your arrival in Canada !

–Shri Neeta

*

॥ Your Dallas Home awaits ॥

Thank you Om MAA for blessing us with Your Divine Darshan today. Your love flows so constantly and evenly to all your children. I could not stop the tears from flowing seeing the love pouring from Your eyes to every single devotee.

So that every single devotee felt the love, You

૫૮

અધ્યાત્મ

sent a message right upon arrival.

You did not even delay for a single second before getting to planning for this satsang. How lucky are we ?!

Thnak You Om MAA for calling devotees near and far. The outpouring of love in India and here You love everyone so equally and fully.

So that every single person can have Your Darshan, You walked all the way to the back.

Your 1200 Divine hands gave every single devotee firsthand Darshan of achieving the impossible both via all of the events of the past few months, this satsang, and of course-the pinnacle of them all - Your 1992 Shri Darsharathachal Yatra.

OM MAA, thank you for calling this child of Yours to You always. Please make me worthy of living at Your lotus Feet always and forever.

Help remove ego, desires, and any other obstacle in the way of You using this child off Yours as an instrument in Your work. Please give me silent seva, always. I love you infinitely, always.

Pranam MAA. Thank you for calling me specially for your first official Darshan in the west after 2019 !

Please OM MAA, call me to You constantly. Please come, my Dearest MAA. Your Dallas home awaits !!! The devotees are eagerly awaiting Your arrival.

Pranam MAA, Pranam MAA, Pranam MAA.

I pray that you are able to get some rest after all the chaos of these past few months ! Jai Jai Krupalu MAA !

Pranam, Pranam, Pranam.

—Shri Gargi

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

૫૯

॥ Always be Active ॥

The 2023 Darshan Parva was my first memorable yatra and it was incredible! The bus yatra was good. Once we got to Arpita Masi's House people were greeting us inside with aarti and tilak we went inside. In the Satsang I saw P. Maa. The fulwadi got the opportunity to welcome P. Maa into the tent for Satsang. We wore India Hats and held lamps when Maa arrived. During Satsang, I got to see memories from the old India Fulwadi Shibir from 2016. After that, we heard some speeches from Arpita Masi, Hemali Masi, Moksh etc. We also saw P. Maa in Dasharathachal and than Raju kaka and Daxesh kaka spoke about their experiences with P. Maa and than we got to see the animated version of Shri Yogeshwar Lilamrut. I really loved how in Shri Yogeshwar Lilamrut and in the Dasharathachal they spoke in simple Gujarati and the animation really helped me understand what was going on. I still can't imagine how it must feel to have blisters on your feet while walking on burning spikey rocks. We also saw P. Maa running with Samit Kaka in Swargarohan and everywhere in the video it

૬૦

અધ્યાત્મ

said 80 not out. Then we had aarti, prasad and than bhojan. After bhojan P. Maa called me, Madhuram and Aradhya to her room. When we went into the room P. Maa told us that we were the only three out of all the Fulwadi children that sent her messages throughout all these years P. Maa was in India. While everyone was singing "Om Maa Rakshamam" P. Maa gave all of us a rakshamam shawl and presents. I was astonished to find out that P. Maa gave me a sketch book, art kit, a compass case and some prasad. After that, I needed a rakshamam band, so P. Maa gave me that. Throught this yatra I had so much fun, and I learned a lot like how age doesn't you. Be active, How much P. Maa's loves us. Thank you, P. Maa, for letting me go on this yatra. Many pranaams to you. P. Maa.

–Shri Tilak

*

॥ 'Ever waiting for you Maa !' ॥

Thank you, P. Maa, for arranging the bus yatra. I was so happy that you came to the USA after four long years. What I enjoyed about the satsung was that we got to see our 2016 Fulwadi video of when we went to Swargarohan

सप्टेम्बर : २०२३

६१

for the first time. Tilakbhai and I were so small and young. It was also nice to see the USA fulwadi children after so long.

I really liked the Dasharatachal video and the Lilamrut video because they had very good animation. Like when P. Maa walked in Prabhu's footprints (in Pagal na Pagle) and when Prabhu was in school (in Lilamrut).

I liked how in the speeches someone had said that "age does not matter" and that we should not set boundaries.

I had fun on the bus going to the satsung and coming home. Thank you P. Maa for protecting us and keeping us safe in the bus yatra. We hope you come to Canada soon.

–Madhuram Mistry

*

॥ A memorable Darshan Yatra ॥

Thank you Pujya Maa-Prabhu for giving usan opportunity to attend this memorable "Darshan yatra" All the series of events with bus arrangements, food preparation, logistics to come to USA with group 54 prople from 3 generations is like a miracle ! It is all Maa-Prabhu's Krupa !

६२

अध्यात्म

Maa is karta and maa is kaaran and we are all just an instrument to Prabhu's devine work.

There were many pearls of satsang shared during this yatra. The one touched my heart are :

- Reflection from India Fulwadi yatra.
- Dasrathachal yatra with message of Devotion, courage, will power, khumari and trust in God.
- 80th Birthday video shared an Inspiration to start something new at any age. Age is just a number there are No boundaries, go beyond.
- Yatra with 43 ladies shared a message of not taking things for granted. Stict to Niyam and always remember Guru Mahima.
- Lilamut video reminded about being positive in adverse situations. These situations molds you to become the best version of yourself.

Looking forward to collecting many more such memories of satsang in presence of Pujya Maa Prabhu.

Thank you Pujya Maa-Prabhu for these 56(chhapan) bhog maha prasadi which is usually offered to lord krishna but here krishna offered it her devotees.

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૨૩

—'Anami'

૬૩

॥ 'સ્વર્ગારોહણ'નાં સત્કર્મો (૨૦૨૩-૨૪) ॥

ક્રમ	સત્કર્મનું નામ	વસ્તુઓ	દાતા
૧	માર્ચ ૨૦૨૩ છાસપૂજા (સ્વર્ગારોહણ)	૧ બેગ છાસ, ૧ બિસ્કિટ પેકેટ (૧૫૦)	'સ્વર્ગારોહણ' પરિવાર
૨	૧૫ મે ૨૦૨૩ મસૂરી શાળા ઉત્તરાખંડ	ટ્રેકસૂટ, વોટર બેગ પેન, બિસ્કિટ ચોકલેટ, ટિફિન (૮૫૦)	શ્રીસાવિતાબેન- ભક્ત કર્પુરવન શ્રીઈંદિરાબેન પટેલ-અમદાવાદ શ્રીમિતાબેન લાડ- નવસારી
૩	૧૬ મે ૨૦૨૩ જીઓ ગીતા સંસ્થાન, કુરુક્ષેત્ર હરિયાણા	૪૦ ટ્રેકસૂટ, વોટર બેગ, ટિફિન પેન, કેડબરી (૪૦)	સર્વ ૮૦ યાત્રીઓ
૪	૨૧, ૨૨, ૨૩ જૂન ૨૦૨૩ પૂરે રાહત સંચોર, રાજસ્થાન અને રાપર, કચ્છ	૧ કીલો ખાંડ, ૫ કીલો ઘઉં લોટ, ૧ કીલો મગ, ૧ કીલો ગોળ, ૨ કીલો ચોખા, ૧ લીટર તેલ સોયાબીન, ૧ દીવાસળી બોક્સ, ૨ કીલો મીઠું, ૧ બેટરી (૩૦૦)	શિપ્રાબેન
૫	૨, ૩ જુલાઈ ૨૦૨૩ ગુરુપૂર્ણિમા-પર્વ સ્વર્ગારોહણ	૧ કીલો ખાંડ, ૫ કીલો ઘઉં લોટ, ૧ કીલો મગ, ૧ કીલો ગોળ, ૨ કીલો ચોખા, ૧ લીટર તેલ- સોયાબીન ૧ દીવાસળી બોક્સ, ૨ કીલો	'સ્વર્ગારોહણ' સાધકવૃંદ-પરિવાર અને શિપ્રાબેન

૬૪

—સં.શ્રીઆશિષભાઈ જોષી

અધ્યાત્મ